

สรุปผลการดำเนินงาน
โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

1. หลักการและเหตุผล

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) จัดตั้งขึ้นเพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชนสำหรับแก้ไขจากปัญหาของชุมชนและสามารถตอบสนองความต้องการด้านการเกษตรของชุมชนได้ เน้นการเรียนรู้จากเกษตรกรต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในประเด็นการเพิ่มผลผลิต การลดต้นทุนการผลิต การพัฒนาคุณภาพและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการผลิต ตลอดจนยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องตลอดฤดูกาลผลิต เกษตรกรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเกษตรกรต้นแบบ ในลักษณะของเกษตรกรสอนเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรที่มาเรียนรู้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และเกิดจิตสำนึกในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ที่มีการใช้ปัจจัยการผลิตได้อย่างเหมาะสม และนำองค์ความรู้ที่ได้รับจาก ศพก. ไปประยุกต์ใช้เพื่อลดต้นทุนการผลิต เพิ่มปริมาณและคุณภาพของผลผลิต ผลิตภัณฑ์ที่คำนึงถึงสภาพแวดล้อม และมีระบบการผลิตที่พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน รวมทั้งยังเป็นจุดที่ให้บริการข้อมูลข่าวสารและบริการด้านการเกษตรต่าง ๆ กับเกษตรกร และเป็นจุดนัดพบในการพบปะพูดคุยของเจ้าหน้าที่กับเกษตรกร และเกษตรกรกับเกษตรกรด้วยกันเอง

กรมส่งเสริมการเกษตรได้ดำเนินงานโครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างต่อเนื่อง โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ กองวิจัยและพัฒนาการส่งเสริมการเกษตร และกองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย สามารถสรุปผลการดำเนินงานปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ได้ ดังนี้

2. วัตถุประสงค์ของโครงการ

2.1 เป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต การบริหารจัดการ และการตลาดแก่เกษตรกร รวมทั้งการให้บริการทางการเกษตร และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในพื้นที่

2.2 เพื่อเป็นกลไกในการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเกษตรในพื้นที่

3. เป้าหมาย

ดำเนินการใน 77 จังหวัด 882 อำเภอ ประกอบด้วย

3.1 ศูนย์หลัก ได้แก่ ศพก. อำเภอละ 1 ศูนย์ รวม 882 ศูนย์

3.2 ศูนย์เครือข่าย ได้แก่

3.2.1 ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) อำเภอละ 1 ศูนย์ รวม 882 ศูนย์

3.2.2 ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) อำเภอละ 2 ศูนย์ รวม 1,764 ศูนย์

3.3 ศูนย์เครือข่ายอื่น ๆ เช่น ศูนย์เรียนรู้ด้านบัญชี ศูนย์เรียนรู้ด้านปศุสัตว์ ศูนย์เรียนรู้ด้านประมง ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ฯลฯ

4. ผลการดำเนินงาน

ส่วนที่ 1 กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร

1. โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ดังนี้

- การจัดทำคู่มือการดำเนินงาน ศพก. ปีงบประมาณ 2564 (<http://alc.doae.go.th/?p=5834>) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานของพื้นที่ โดยมีการแก้ไข ปรับปรุงคู่มือให้สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-19)
- ตัวอย่างวีดิทัศน์การจัดงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเริ่มต้นฤดูกาลผลิตใหม่ (Field Day) ประจำปี 2564 ของ ศพก. รายละเอียดเพิ่มเติม <http://alc.doae.go.th/?p=6620>
- การสรุปผลการดำเนินการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 รายละเอียดเพิ่มเติม <http://alc.doae.go.th/?p=5959>
- การประเมินผลการดำเนินงานโครงการ ศพก. ปี 2563 (<http://alc.doae.go.th/?p=6257>)
- การจัดทำหลักเกณฑ์ รวบรวม ตรวจสอบหลักฐาน และให้คะแนนตัวชี้วัดเกษตรจังหวัด ปี 2563 (รอบที่ 1 และรอบที่ 2) เรื่อง โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ส่งกองการเจ้าหน้าที่ (<http://alc.doae.go.th/?p=6384>)
- แนวทางสรุปผลการดำเนินงานโครงการ ศพก. ระดับเขต (<http://alc.doae.go.th/?p=6443>)
- การจัดทำแผน ประกอบด้วย
 - 1) การจัดทำบัญชีศูนย์เครือข่าย ศพก. ข้อมูล ณ วันที่ 14 พฤษภาคม 2563 จำนวน 12,733 ศูนย์ (<http://alc.doae.go.th/?p=5577>)
 - 2) แผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (CoO) เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ประจำปี งบประมาณ พ.ศ. 2564
 - 3) แผนปฏิบัติการบูรณาการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) ปีงบประมาณ 2564
 - 4) แผนการอบรมเกษตรกรพร้อมหลักสูตรของ ศพก. และหลักสูตรของเครือข่าย ปีงบประมาณ 2564
 - 5) ศูนย์เครือข่าย ศพก.ได้รับงบประมาณจากกรมส่งเสริมการเกษตร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564
 - 6) แผนการจัดงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเริ่มต้นฤดูกาลผลิตใหม่ (Field Day) ปีงบประมาณ 2564 ในระบบรายงาน ศพก. (<https://learningpoint.doae.go.th>)

- การปรับปรุงข้อมูลทำเนียบ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ประจำปี 2564
- จัดทำบัญชีศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ประจำปี 2564
- จัดทำทำเนียบผู้ประกอบการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ประจำปี 2564

2. กิจกรรมการพัฒนาศักยภาพ ศพก. และศูนย์เครือข่าย

2.1 เป้าหมาย เป็นการพัฒนาศักยภาพ ศพก. และศูนย์เครือข่ายให้มีความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชน และเป็นสถานที่ให้บริการข่าวสารและบริการด้านการเกษตร ประกอบด้วย

- **เป้าหมายหลัก** ปี 2564 มุ่งเน้นพัฒนา ศพก. ทุกแห่ง (882 ศูนย์) สามารถผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย และได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย

- **เป้าหมายรอง** สนับสนุน และพัฒนา ศพก. ที่มีศักยภาพและความพร้อม ดังนี้

เป้าหมายรองที่ 1 การนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสมไปใช้ในการดำเนินงาน

เป้าหมายรองที่ 2 การต่อยอดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

2.2 การพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) จำนวน 882 ศูนย์ ศูนย์ละ 5,000 บาท งบประมาณทั้งสิ้น 4,410,000 บาท

เกษตรกรต้นแบบ คณะกรรมการ ศพก. และสำนักงานเกษตรอำเภอ ร่วมกันวิเคราะห์ศักยภาพของ ศพก. จัดทำแผนและแนวทางการพัฒนา ศพก. ประกอบด้วย

- 1) กำหนดหลักสูตรการเรียนรู้ ประกอบไปด้วย หลักสูตรหลัก หลักสูตรบังคับ และหลักสูตรเสริม
- 2) การพัฒนาฐานเรียนรู้
- 3) การพัฒนาแปลงเรียนรู้
- 4) การพัฒนาพื้นที่บริเวณศูนย์ฯ
- 5) แผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศูนย์เครือข่าย

โดยกรมส่งเสริมการเกษตรมีงบประมาณเพิ่มเติมเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) จำนวน 882 ศูนย์ ศูนย์ละ 2,500 บาท รายละเอียดเพิ่มเติม <http://alc.doae.go.th/?p=6574>

2.3 การพัฒนาศูนย์เครือข่าย ศพก. (ยกเว้น ศจช.และ ศตปช.) จำนวน 2,646 ศูนย์ ศูนย์ละ 5,000 บาท งบประมาณทั้งสิ้น 13,230,000 บาท

เกษตรกรต้นแบบ คณะกรรมการ ศพก. และสำนักงานเกษตรอำเภอ ร่วมกันวิเคราะห์ศักยภาพของศูนย์เครือข่าย (ยกเว้น ศจช.และ ศตปช.) เพื่อพัฒนาให้มีความพร้อมในการเป็นจุดเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้ทางการเกษตรด้านต่าง ๆ โดยการจัดทำแผนและแนวทางการพัฒนาศูนย์เครือข่ายพร้อมทั้งเสนอให้ CoO ทราบ ดำเนินการพัฒนาศูนย์เครือข่ายตามแผนอย่างน้อย 3 ศูนย์

3. กิจกรรมการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน งบประมาณทั้งสิ้น 24,311,080 บาท

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 19 (COVID-19) ยังคงมีความระบอบรุนแรงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้กองวิจัยและพัฒนาางานส่งเสริมการเกษตรต้องปรับลดบางกิจกรรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์ดังกล่าว ดังนี้

- การปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานกิจกรรมการจัดงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเริ่มต้นฤดูกาลผลิตใหม่ (Field Day) ตามหนังสือกองวิจัยและพัฒนาางานส่งเสริมการเกษตร ด่วนที่สุด ที่ กษ 1006/ 1052 ลงวันที่ 29 มิถุนายน 2564 และแจ้งทุกจังหวัดทราบ ตามหนังสือกรมส่งเสริมการเกษตร ด่วนที่สุด ที่ กษ 1006/ว 1037 ลงวันที่ 9 กรกฎาคม 2564 รายละเอียดรายละเอียดเพิ่มเติม <http://alc.doae.go.th/?p=6547>

- การปรับวิธีการดำเนินงานโครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ตามหนังสือกองวิจัยและพัฒนาางานส่งเสริมการเกษตร ด่วนที่สุด ที่ กษ 1006/1230 ลงวันที่ 20 กรกฎาคม 2564 และแจ้งทุกจังหวัดทราบ ตามหนังสือกรมส่งเสริมการเกษตร ด่วนที่สุด ที่ กษ 1006/ ว 1129 ลงวันที่ 27 กรกฎาคม 2564 รายละเอียดรายละเอียดเพิ่มเติม <http://alc.doae.go.th/?p=6588>

สามารถสรุปผลการดำเนินงาน ดังนี้

3.1 การสัมมนาเชิงปฏิบัติการชี้แจงแนวทางการดำเนินงาน ศพก. ปี 2564

การสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน ศพก. ปี 2564 เป็นกิจกรรมหนึ่งภายใต้โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร แผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพการผลิตภาคการเกษตร ของกรมส่งเสริมการเกษตร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 เพื่อชี้แจงแนวทางการดำเนินงาน สร้างความรับรู้ ความเข้าใจการดำเนินงาน ศพก. ทบทวนการดำเนินงานที่ผ่านมา และร่วมกันวางแผนการขับเคลื่อนงานให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดำเนินการเมื่อวันที่ ระหว่างวันที่ 30 พ.ย. – 2 ธ.ค 2563 ณ โรงแรมทีเค พาเลซ แอนด์ คอนเวนชั่น หลักสี่ กรุงเทพมหานคร และการทัศนศึกษาดูงาน ณ คูโบต้า ฟาร์ม ศูนย์นวัตกรรมเกษตรอัจฉริยะ อ.บ้านบึง จ.ชลบุรี และที่อรัญฟาร์ม อ.บ้านบึง จ.ชลบุรี ผู้เข้าร่วมสัมมนาประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในระดับจังหวัดทุกจังหวัด สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 1 -6 และเจ้าหน้าที่จากส่วนกลาง รวมทั้งสิ้น จำนวน 120 คน รูปแบบของการสัมมนา ประกอบด้วย การบรรยาย การอภิปรายคณะ แบ่งกลุ่มอภิปราย และนำเสนอผลของแต่ละกลุ่ม เพื่อทบทวนบทเรียนการดำเนินงาน ศพก. ปี 2563 และนำเสนอแผนการดำเนินงาน ศพก. ปี 2564 รายละเอียดเพิ่มเติมและสรุปผลการสัมมนาฯ รายละเอียดเพิ่มเติม <http://alc.doae.go.th/?p=6112>

3.2 เวทีเชื่อมโยง ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และแปลงใหญ่

การประชุมเชื่อมโยงการดำเนินงานระหว่างเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ ทำให้เกิดการขับเคลื่อนการดำเนินงาน เครือข่าย ศพก. เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม เพราะเกิดการประสานเชื่อมโยงการทำงานเครือข่าย ด้าน

การผลิต การตลาด รวมทั้งองค์ความรู้ต่างๆ ในทุกระดับ คณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ได้พบปะ แลกเปลี่ยน เรียนรู้ และเชื่อมโยงการดำเนินงานกันทั้งระดับ ประเทศ เขต จังหวัด และคณะกรรมการระดับอำเภอ ประกอบด้วย

1. ประชุมเชื่อมโยงคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ระดับประเทศ ดำเนินการ โดยส่วนกลาง กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร สลับกันดำเนินการ กับสำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร เพื่อประสานเชื่อมโยง วางแผน และขับเคลื่อนการดำเนินงานร่วมกัน ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ผู้บริหารกรมส่งเสริมการเกษตร เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงาน ศพก. และแปลงใหญ่จากส่วนกลาง เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงาน ศพก. และแปลงใหญ่ของสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรทุกเขต คณะกรรมการ ศพก. ระดับประเทศ คณะกรรมการ แปลงใหญ่ ระดับประเทศ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงาน ศพก. และแปลงใหญ่จากหน่วยงานภาคี โดยมีการจัดประชุม 2 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 วันที่ 24 ธันวาคม 2563 ณ ห้องประชุมกรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร

ครั้งที่ 2 วันที่ 22 เมษายน 2564 จัดประชุมแบบผสมระหว่างการประชุมแบบปกติหรือแบบเผชิญหน้า เฉพาะบุคคลเป้าหมายที่อยู่ส่วนกลางของกรมส่งเสริมการเกษตร และผ่านระบบออนไลน์สำหรับคณะกรรมการเครือข่าย เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาคี และเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตรที่อยู่ส่วนภูมิภาคที่มีคณะกรรมการระดับประเทศ

โดยมีแผนงานการขับเคลื่อนการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) และเครือข่ายปี 2564 ดังนี้

เป้าหมายหลัก : ศพก. 882 ศูนย์ทั่วประเทศ จะร่วมกันผลิตสินค้าให้ได้มาตรฐานปลอดภัยตาม แนวทางยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนการปฏิรูปประเทศ

เป้าหมายรอง :

1) สร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ ในแต่ละ ศพก. ร่วมกับ เกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer)

2) สร้างแหล่ง “ท่องเที่ยวเชิงเกษตร” โดย ศพก. เชื่อมโยงกิจกรรมภาคการเกษตรในพื้นที่ก่อให้เกิด รายได้สู่ชุมชน

2. ประชุมเชื่อมโยงคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. แปลงใหญ่ ระดับเขต สำนักงานส่งเสริม และ พัฒนาการเกษตร เป็นผู้ดำเนินการจัดประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ระดับประเทศ เพื่อประสาน เชื่อมโยงการขับเคลื่อน ศพก. และแปลงใหญ่ของแต่ละจังหวัดในเขต หลังจากการประชุมหารือจากเวทีระดับประเทศ ดำเนินการ เนื่องจากมีสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-19 ทำให้ไม่สามารถจัดครบตามจำนวนเป้าหมาย โดยมีผล การจัด ดังนี้ สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่มีการจัดครบ 4 ครั้ง จำนวน 4 เขต และจัดได้ 2 ครั้ง จำนวน 2 เขต

3. การประชุมเชื่อมโยงคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ ระดับจังหวัด สำนักงานเกษตร จังหวัดเป็นผู้จัดการประชุม คณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ระดับจังหวัด หลังจากเวทีการประชุม

เชื่อมโยงเครือข่ายระดับเขต เพื่อนำอาหารระดับเขตมาขับเคลื่อน ศพก. และแปลงใหญ่ของแต่ละอำเภอในจังหวัด เนื่องจากมีสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-19 ทำให้ไม่สามารถจัดครบตามจำนวนเป้าหมาย โดยมีผลการจัด ดังนี้ จังหวัดจัดได้ครบ 4 ครั้ง จำนวน 65 จังหวัด จังหวัดที่จัดได้ 3 ครั้ง จำนวน 5 จังหวัด จังหวัดที่จัดได้ 2 ครั้ง จำนวน 4 จังหวัด และจัดได้ 1 ครั้งจำนวน 3 จังหวัด

4. การประชุมเชื่อมโยงคณะกรรมการ ศพก. และแปลงใหญ่ ระดับอำเภอ ดำเนินการโดย เกษตรกร ต้นแบบ เจ้าของ ศพก. (ประธานคณะกรรมการ ศพก.) คณะกรรมการแปลงใหญ่ และเกษตรอำเภอ จัดประชุมหลังจาก ได้เข้าร่วมประชุมระดับจังหวัดมาแล้ว เพื่อให้คณะกรรมการได้ร่วมกัน วิเคราะห์ และวางแผน การดำเนินงานของ ศพก. และแปลงใหญ่ การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของเครือข่าย การบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน และสรุปผลการดำเนินงาน เนื่องจากมีสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-19 ทำให้ไม่สามารถจัดครบตามจำนวนเป้าหมาย โดยมีผลการจัด ดังนี้ อำเภอจัดได้ครบ 4 ครั้ง จำนวน 861 อำเภอ และอำเภอที่จัดได้ 3 ครั้ง จำนวน 21 อำเภอ

3.3 การประเมินผลการดำเนินงานโครงการ ศพก. ปี 2563

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร ร่วมกับศูนย์ประเมินผล สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ดำเนินการประเมินผลโครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ปี 2563 สรุปสาระสำคัญของการประเมินโครงการ ศพก. ปี 2563 ดังนี้

1. สาระสำคัญ

จากนโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้มีศูนย์เรียนรู้ด้านการเกษตรในระดับชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร เป็นหน่วยงานหลักดำเนินการพัฒนาศักยภาพ ศพก. 882 ศูนย์ และศูนย์เครือข่าย ให้มีความพร้อม ในการให้บริการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต การบริหารจัดการ และการตลาดแก่เกษตรกร รวมทั้งการให้บริการ ทางการเกษตรด้านต่าง ๆ และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในพื้นที่ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชนโดยมี เกษตรกรต้นแบบเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ และเป็นกลไกในการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในการ แก้ปัญหาและพัฒนาการเกษตรในพื้นที่

2. ผลการดำเนินงาน (1 ตุลาคม 2562 - 30 กันยายน 2563)

พัฒนาศักยภาพของ ศพก. 882 ศูนย์ เชื่อมโยงศูนย์เครือข่าย/จุดเรียนรู้ 11,742 ศูนย์ พัฒนา เกษตรกรผู้นำ รวมทั้งถ่ายทอดเทคโนโลยี องค์ความรู้ให้เกษตรกร และให้บริการข้อมูลข่าวสาร วิชาการ และการ บริการด้านการเกษตรต่างๆ รวมจำนวน 269,305 ราย

3. ผลการประเมิน

3.1 การนำความรู้ไปใช้ เกษตรกรต้นแบบที่ได้รับการอบรม จำนวน 2 ครั้ง (ปรับลดจาก 3 ครั้ง เหลือ 2 ครั้ง เนื่องจากปรับลดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์ COVID-19) ได้นำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์/ ปฏิบัติต่อ ร้อยละ 94.19 โดยวิชาที่มีการนำไปปฏิบัติต่อ ได้แก่ เศรษฐกิจพอเพียง เกษตรผสมผสาน การปรับปรุงดิน การลดต้นทุนการผลิต และการเพิ่มคุณภาพผลผลิต เป็นต้น

3.2 การเปลี่ยนแปลงหลังนำความรู้ไปปรับใช้

3.2.1 การได้รับรองผลผลิตมาตรฐานสินค้าเกษตร เกษตรกรผู้นำที่เข้ารับการอบรมได้รับการรับรองผลผลิตมาตรฐานสินค้าเกษตรเพิ่มขึ้น ได้แก่ Good Agricultural Practices (GAP) จำนวน 2,364 ราย มาตรฐานอินทรีย์ จำนวน 691 ราย มาตรฐานตัว Q จำนวน 251 ราย มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน 177 ราย Good Manufacturing Practice (GMP) 148 ราย มาตรฐานออร์แกนิกส์ 77 ราย มาตรฐานฮาลาล 24 ราย และอื่นๆ จำนวน 817 ราย

3.2.2 รายจ่ายครัวเรือนที่ลดได้ เกษตรกรผู้นำที่เข้ารับการอบรมจำนวนร้อยละ 70.65 มีรายจ่ายครัวเรือนลดลงหลังเข้าร่วมโครงการอบรม โดยมีรายจ่ายครัวเรือนลดลงเฉลี่ย 1,319.44 บาท/เดือน เหตุผล การลดลงของรายจ่ายครัวเรือน ได้แก่ การลดใช้สารเคมี การลดค่าปุ๋ย เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ลดการใช้ในปริมาณเกินจำเป็น การทำปุ๋ยหมักจากเศษวัสดุการเกษตรเหลือใช้ การปลูกผักบริโภคในครัวเรือน การรวมกลุ่มซื้อปัจจัยในราคาถูกลง การได้รับสนับสนุนปัจจัย เช่น พันธุ์พืช ปุ๋ยจากภาครัฐ การดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง การวางแผนการผลิตในช่วงเวลาที่เหมาะสม และการนำองค์ความรู้จากการอบรมมาปรับใช้ในพื้นที่ของตนเองให้เหมาะสม เป็นต้น

3.2.3 การแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรของเกษตรกรผู้เข้ารับการอบรม พบว่า เกษตรกรที่สามารถแก้ไขปัญหาได้ทั้งหมดหลังเข้าร่วมการอบรม ร้อยละ 8.31 เกษตรกรที่สามารถแก้ไขปัญหาได้บางส่วน ร้อยละ 63.68 และเกษตรกรที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ ร้อยละ 28.01 โดยสาเหตุของปัญหาด้านการเกษตรที่ไม่สามารถแก้ไขได้ เนื่องจาก เกษตรกรไม่สามารถกำหนดราคาเองได้จากกลไกการตลาด/พ่อค้าคนกลาง/โรงสี/ล้ง ปัญหาจากภัยธรรมชาติที่ไม่สามารถควบคุมได้ ปัญหาน้ำแล้ง/พื้นที่ต้องอาศัยน้ำธรรมชาติเป็นหลัก/ขาดแหล่งน้ำ การขาดแคลนแรงงาน/แรงงานมีราคาสูง ประสบปัญหาช่องทางการจำหน่าย ปัจจัยการผลิตมีราคาสูง และผลกระทบจากสถานการณ์ COVID-19 เป็นต้น

3.2.4 การเปลี่ยนแปลงการใช้ปุ๋ยเคมี และปุ๋ยอินทรีย์ หลังเข้าร่วมโครงการ เกษตรกรผู้เข้ารับการอบรมมีการเปลี่ยนแปลงลักษณะการใช้ปุ๋ยหลังการอบรม ร้อยละ 66.03 พบว่ามีการใช้ปุ๋ยเคมีลดลงเฉลี่ย 1,789 บาท และมีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 348 บาท

3.2.5 การใช้สารเคมี และสารชีวภาพ หลังเข้าร่วมโครงการ เกษตรกรผู้เข้ารับการอบรมมีการเปลี่ยนแปลงลักษณะการใช้สารหลังการอบรม ร้อยละ 52.47 โดยมีการใช้สารเคมีลดลงเฉลี่ย 1,054 บาท และมีการใช้สารชีวภาพเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 194 บาท

3.3 ความพึงพอใจที่มีต่อโครงการ

3.3.1 เกษตรกรต้นแบบ มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการระดับมากที่สุด ในประเด็นการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ หลักสูตรเรียนรู้ของ ศพก. การบูรณาการร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย ประสิทธิภาพของคณะกรรมการ/คณะทำงานในการบริหารโครงการ และปัจจัยที่ได้รับสนับสนุนจากโครงการ

3.3.2 เกษตรกรผู้เข้ารับการอบรม มีความพึงพอใจต่อการใช้บริการ ศพก. ระดับมากที่สุด ในประเด็นวิทยากรภายนอกในการถ่ายทอดความรู้ องค์กรความรู้ของประธานศูนย์และทีมงาน รูปแบบการถ่ายทอดความรู้ หลักสูตรที่กำหนดตรงกับความต้องการ การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ และอาคารเรียนรู้

4. ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ

4.1 ควรสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับจากการดำเนินกิจกรรมโครงการ ศพก. เพื่อกระตุ้นความสนใจ และความร่วมมือร่วมใจของชุมชนให้มากขึ้น

4.2 ควรพัฒนาข้อมูล ความรู้ต่างๆ ในรูปแบบสื่อออนไลน์/ สื่ออินเทอร์เน็ต รวมถึงการพัฒนา Application ของ ศพก. ในการให้บริการ และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้เกษตรกรและผู้สนใจได้เข้าถึงความรู้ผ่านเทคโนโลยีได้สะดวก และรวดเร็วเหมาะสมต่อสถานการณ์ปัจจุบัน

3.4 การถอดบทเรียน ศพก.

การถอดบทเรียน ศพก. ในปี 2564 มุ่งเน้นการองค์ความรู้จากเกษตรกรต้นแบบ ศพก. ที่มีความโดดเด่นในเรื่องการใช้เทคโนโลยี/นวัตกรรมด้านการเกษตร/การท่องเที่ยวเชิงเกษตร สรุปการดำเนินงานได้ ดังนี้

3.3.1 สำนักงานส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตรที่ 1 และสำนักงานเกษตรจังหวัดภายใต้เขตดำเนินการถอดบทเรียน ศพก. ต้นแบบ รวมจำนวน 10 ศูนย์

3.3.2 สำนักงานส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตรที่ 2 และสำนักงานเกษตรจังหวัดภายใต้เขตดำเนินการถอดบทเรียน ศพก. ต้นแบบ รวมจำนวน 9 ศูนย์

3.3.3 สำนักงานส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตรที่ 3 และสำนักงานเกษตรจังหวัดภายใต้เขตดำเนินการถอดบทเรียน ศพก. ต้นแบบ รวมจำนวน 10 ศูนย์

3.3.4 สำนักงานส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตรที่ 4 และสำนักงานเกษตรจังหวัดภายใต้เขตดำเนินการถอดบทเรียน ศพก. ต้นแบบ รวมจำนวน 21 ศูนย์

3.3.5 สำนักงานส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตรที่ 5 และสำนักงานเกษตรจังหวัดภายใต้เขตดำเนินการถอดบทเรียน ศพก. ต้นแบบ รวมจำนวน 15 ศูนย์

3.3.6 สำนักงานส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตรที่ 6 และสำนักงานเกษตรจังหวัดภายใต้เขตดำเนินการถอดบทเรียน ศพก. ต้นแบบ รวมจำนวน 18 ศูนย์

รายละเอียดเพิ่มเติม <http://alc.doae.go.th/?p=6653>

3.5 ส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น นวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ยกระดับศักยภาพ ศพก.

กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร ได้ดำเนินงานภายใต้โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร กรอบงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

กิจกรรม : ส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น นวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ยกระดับศักยภาพ ศพก.

นวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ : ระบบการบริหารจัดการแปลงเกษตรด้วยระบบเกษตรอัจฉริยะ (HandySense)

งบประมาณที่ได้รับ : จำนวน 290,700 บาท ประกอบด้วย

กิจกรรม 1 ประชุมวางแผนฯ (43,200 บาท) ดำเนินการจัดประชุม จำนวน 5 ครั้ง เป็นเงิน 23,390 บาท
คงเหลือ 19,810 บาท คืนเงิน

กิจกรรม 2 ประชุมเชิงปฏิบัติการฯ (132,400 บาท) คืนเงิน

กิจกรรม 3 ถอดบทเรียนการใช้งานนวัตกรรมและเทคโนโลยีฯ (115,100 บาท) ใช้ดำเนินงาน เป็นเงิน 53,471 บาท
คงเหลือ 61,629 บาท คืนเงิน

สรุปการใช้จ่าย : รวมใช้เงินดำเนินงาน จำนวน 76,861 บาท รวมเงินคืน จำนวน 213,839 บาท

ผลการดำเนินงาน :

1. การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย

กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรได้ประสานสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 1 – 6 เพื่อคัดเลือกเป้าหมายดำเนินงานของโครงการฯ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ตามแบบฟอร์ม คุณสมบัติและเงื่อนไขการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายคือ เกษตรกรต้นแบบ ศพก. และเครือข่าย ศพก. จำนวน 6 เขตพื้นที่ ดังนี้

หน่วยงาน / พื้นที่เป้าหมาย	พืชปลูก	ลักษณะแปลง	
		เปิด	โรงเรือน
1. เครือข่าย ศพก. ศูนย์เกษตรอินทรีย์ ตำบลท่าดินดำ อ.ชัยบาดาล จ.ลพบุรี	หน่อไม้ฝรั่ง	√	
2. ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์	สับปะรด	√	
3. ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อ.เมืองสระแก้ว จ.สระแก้ว	พืชผัก		√
4. ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์	เห็นนางฟ้าภูฐาน/นางรมดำ		√
5. ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อ.เมืองภูเก็ต จ.ภูเก็ต	เห็นนางฟ้า		√
6. ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อ.สะเมิง จ.เชียงใหม่	สตรอเบอรี่		√

2. การประเมินพื้นที่เชิงประจักษ์

หลังจากการคัดเลือกเป้าหมายของโครงการแล้ว ต้องทำการประเมินพื้นที่เชิงประจักษ์เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการติดตั้งระบบ HandySense โดยสามารถลงประเมินพื้นที่ได้เพียงบางจุด และได้มีการปรับแผนการประเมินฯ เป็นแบบออนไลน์ เนื่องจากสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เมื่อวันที่ 9 – 11 มิถุนายน 2564 ดังนี้

จุดสำรวจ	แปลง	พืชปลูก	ระบบน้ำ		ระบบอินเทอร์เน็ต	ระบบไฟฟ้า
			การจ่ายน้ำ	แหล่งน้ำ		
1. ศพก.ลพบุรี	แปลงเปิด (1.5 ไร่)	หน่อไม้ฝรั่ง	พ่นหมอก	น้ำบาดาล	3BB รายเดือน	มี

จุดสำรวจ	แปลง	พืชปลูก	ระบบน้ำ		ระบบอินเทอร์เน็ต	ระบบไฟฟ้า
			การจ่ายน้ำ	แหล่งน้ำ		
2. ศพก. ประจวบคีรีขันธ์	แปลงเปิด (5 ไร่)	สับประรด	สปริงเกอร์	น้ำบ่อผิวดิน	ต้องมีเสิร์ฟเตอร์และซิม	มี
3. ศพก. สระแก้ว	โรงเรือน (120 ตร.ม.) (2 หลัง) (โรง 1 ,2)	ผัก (ยังไม่ระบุ)	น้ำหยด	น้ำบ่อผิวดิน	TOT รายเดือน	มี
4. ศพก. สุรินทร์	โรงเรือน (4.5x12 เมตร) 5 โรงเรือน	เห็ดนางฟ้าภูฐาน เห็ดนางรมดำ	พ่นหมอก	น้ำบาดาล	3BB รายเดือน	มี
5. ศพก.ภูเก็ต	โรงเรือน (4x7 เมตร)	เห็ดนางฟ้า	สายยาง	น้ำจากภูเขา	ต้องมีเสิร์ฟเตอร์และซิม	มี
6. ศพก.เชียงใหม่	โรงเรือน (5 ไร่)	สตรอเบอร์รี่	น้ำหยด	น้ำบ่อผิวดิน	AIS ระยะ 20 ม.	มี

ซึ่งปัจจัยพื้นฐานที่ต้องเตรียมพร้อมสำหรับการติดตั้งอุปกรณ์ Handy Sense ประกอบด้วยระบบน้ำ ระบบอินเทอร์เน็ต และระบบไฟฟ้า โดยเฉพาะในเรื่องของระบบน้ำจะพิจารณาจากการใช้ปั้มน้ำ และระบบการส่งน้ำเป็น หลักสำคัญ ทำให้แต่ละกลุ่มเป้าหมายต้องเตรียมความพร้อมที่แตกต่างกัน ดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย	ปั้มน้ำที่ใช้ในพื้นที่	สิ่งที่ต้องเตรียมการก่อนการติดตั้ง	
		ศพก.	เนคเทค
1. ศูนย์เครือข่าย ศพก. ลพบุรี	ปั้มน้ำซัมเมอร์ส ระบบ น้ำแบบกาวิตี	1. บอร์ดสำหรับติดตั้งตู้ควบคุม ขนาด 80*80 ซม. พร้อมหลังคากันแดดและฝน 2. เดินสายไฟรอตติดตั้งระบบ	1. วาล์วบายพาส 1 ชุด 2. โซรินอยวาล์ว 220v 1ชุด 3. แมกเนติกสวิตซ์ (ไฟ 220v 15A) 1ชุด 4. แผงวงจรระบบ hs 5. กล่องสำหรับใส่แผงควบคุมที่กันน้ำและความชื้น ขนาด 29 x 35 ซม. (เบอร์ 3)
2. ศพก. ประจวบคีรีขันธ์	ปั้มน้ำหอยโข่ง	1. เตรียมเสิร์ฟเตอร์+ sim AIS (กรณี สัญญาณในพื้นที่ไม่เสถียร) 2. บอร์ดสำหรับติดตั้งตู้ควบคุม ขนาด 80*80 ซม. พร้อมหลังคากันแดดและฝน	1. วาล์วบายพาส 1 ชุด 2. โซรินอยวาล์ว 220v 1ชุด 3. แมกเนติกสวิตซ์ (ไฟ 220v 15A) 1 ชุด 4. แผงวงจรระบบ hs 5. กล่องสำหรับใส่แผงควบคุมที่กันน้ำและความชื้น ขนาด 29 x 35 ซม. (เบอร์ 3)
3. ศพก. สระแก้ว	ปั้มน้ำหอยโข่ง	1. เตรียมพืชปลูกให้เหมือนกันทั้ง 2 โรงเรือน 2. บอร์ดสำหรับติดตั้งตู้ควบคุม ขนาด 80*80 ซม. พร้อมหลังคากันแดดและฝน	1. โซรินอยวาล์ว 220v 2 ชุด ขนาด 2 นิ้ว 2. แมกเนติกสวิตซ์ 2 ชุด (ไฟ 220v 15A) 3. วาล์วบายพาส 2 ชุด 4. แผงวงจรระบบ hs 5. กล่องสำหรับใส่แผงควบคุมที่กันน้ำและความชื้น ขนาด 29 x 35 ซม. (เบอร์ 3)

กลุ่มเป้าหมาย	ปั้มน้ำที่ใช้ในพื้นที่	สิ่งที่ต้องเตรียมการก่อนการติดตั้ง	
		ศพก.	เนคเทค
4. ศพก. สุรินทร์	ใช้ซัมเมอร์สบูบขึ้น แท้งค์น้ำแล้ว จ่ายด้วยปั้มน้ำหอย โข่ง	1. เดินสายไฟรอดติดตั้งระบบ 2. บอร์ดสำหรับตั้งตู้ควบคุมขนาด 80*80 ซม.พร้อมหลังคากันแดดและ ฝน	1. วาล์วบายพาส 2ชุด 2. โซลีนอยวาล์ว 220v 2 ชุด 3. แมกเนติกสวิตซ์ (ไฟ 220v 15A) 2 ชุด 4. แผงวงจรระบบ hs 5. กล่องสำหรับใส่แผงควบคุมที่กันน้ำและ ความชื้น ขนาด 29 x 35 ซม. (เบอร์ 3)
5. ศพก. ภูเก็ต	ปั้มน้ำหอยโข่ง	1. เตรียมเลาท์เตอร์ + sim (กรณี สัญญาณในพื้นที่ไม่เสถียร) 2. แพลนโรงเรือนหีด และจุดวาง แท้งค์น้ำ ปั้มน้ำ เพื่อส่งต่อ กพวศ. ออกแบบผังระบบน้ำ 3. บอร์ดสำหรับติดตั้งตู้ควบคุม ขนาด 80*80 ซม.พร้อมหลังคากัน แดดและฝน	1. วาล์วบายพาส 1ชุด 2. โซลีนอยวาล์ว 220v 1 ชุด 3. แมกเนติกสวิตซ์ (ไฟ 220v 15A) 1 ชุด 4. แผงวงจรระบบ hs 5. กล่องสำหรับใส่แผงควบคุมที่กันน้ำและ ความชื้น ขนาด 29 x 35 ซม. (เบอร์ 3)
6. ศพก. เชียงใหม่	ปั้มน้ำอัตโนมัติ	1. บอร์ดสำหรับติดตั้งตู้ควบคุม ขนาด 80*80 ซม. พร้อมหลังคากัน แดดและฝน	1. โซลีนอยวาล์ว 220v 1ชุด 2. วาล์วบายพาส 1ชุด 3. แผงวงจรระบบ hs4. กล่องสำหรับใส่แผง ควบคุมที่กันน้ำและความชื้น ขนาด 29 x 35 ซม. (เบอร์ 3)

3. การฝึกอบรมหลักสูตรเกษตรอัจฉริยะ :

โดย ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ กรมส่งเสริมการเกษตร และ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เป็นกิจกรรมการฝึกอบรมเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้นวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ให้แก่เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเกี่ยวกับ ระบบเกษตรอัจฉริยะ รวมทั้งเกษตรกรต้นแบบที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของโครงการ มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะด้านเกษตรอัจฉริยะ เพื่อเตรียมพร้อมในการเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้และปฏิบัติงานเกี่ยวกับระบบเกษตรอัจฉริยะ โดยหลักสูตรฝึกอบรม ระดับที่ 1 การฝึกอบรมแบบเข้มข้นสำหรับการใช้งานระบบเกษตรอัจฉริยะ โดยใช้นวัตกรรมแบบเปิด Handy Sense ได้ฝึกอบรมผ่านทางออนไลน์ เมื่อวันที่ 10 กันยายน 2564 และการฝึกอบรมหลักสูตร ระดับที่ 2 การฝึกอบรมแบบเข้มข้นสำหรับการติดตั้ง การใช้งาน การดูแลรักษา การประเมินความเสียหายอุปกรณ์และการแก้ไขปัญหาเบื้องต้นระบบเกษตรอัจฉริยะ โดยใช้นวัตกรรมแบบเปิด Handy Sense ขณะนี้อยู่ระหว่างเตรียมดำเนินการในปีงบประมาณ 2565 (พฤศจิกายน - ธันวาคม)

4. การติดตั้งระบบเกษตรอัจฉริยะ (HandySense) ณ แปลงเรียนรู้ : เมื่อเป้าหมายได้รับการฝึกอบรมในหลักสูตร ระดับที่ 2 แล้ว จะดำเนินการติดตั้งในปีงบประมาณ 2565 (ไตรมาส 1/2565)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล และการติดตามผลการดำเนินงาน : ดำเนินการควบคู่ไปกับการติดตั้งระบบฯ ในปีงบประมาณ 2565

3.6 กิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาแปลงต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ด้านเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ประจำปี 2564

3.6.1 ประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ระดับเขต จังหวัด และระดับอำเภอ)

1) ส่วนกลาง (กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร) ดำเนินการจัดประชุมเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง (ระดับเขต จังหวัด และระดับอำเภอ) ผ่านเวทีสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 เพื่อชี้แจงแนวทางการดำเนินงานพัฒนาแปลงต้นแบบ วางแผน สำรวจความต้องการของเกษตรกร ส่งเสริมองค์ความรู้เชิงปฏิบัติการด้านเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาไปสู่แปลงต้นแบบของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร สามารถเป็นต้นแบบให้แก่เกษตรกรทั่วไป และประชาชนที่กลับคืนสู่ภาคการเกษตร ให้มีงานทำ มีรายได้ ในขณะเดียวกันก็เป็นการสร้างรากฐานของชนบทให้แข็งแรงที่จะสามารถพึ่งตนเองได้ในระยะยาว โดยให้แนวคิดระบบเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับเกษตรกรตามแนวพระราชดำริ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการ “ทฤษฎีใหม่” 3 ขั้นตอน คือ

(1) มีความพอเพียงเลี้ยงตัวเองได้บนพื้นฐานของความประหยัด ขจัดการใช้จ่าย

(2) รวมพลังในรูปแบบกลุ่ม เพื่อการผลิต การตลาด การจัดการ รวมทั้งด้านสวัสดิการ การศึกษา และการพัฒนาสังคม

(3) สร้างเครือข่ายกลุ่มอาชีพและการขยายกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้หลากหลายโดยประสานความร่วมมือกับภาคธุรกิจ ภาคองค์กรพัฒนาเอกชน และภาคราชการในด้านเงินทุน การตลาด การผลิต การจัดการ และข่าวสารข้อมูล และใช้หลักการจัดการฟาร์มหรือการจัดการไร่นา ให้เกษตรกรรู้จักใช้ทรัพยากร ได้แก่ ที่ดิน แรงงาน ทุน ที่มีอยู่ในการทำการเกษตรให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยมีการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้มีรายได้ต่อเนื่อง และได้กำไรสูงสุด

2) สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 1-6 ดำเนินการคัดเลือกศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ด้านเศรษฐกิจพอเพียง จำนวนเขตละ 2 ศูนย์ โดยคัดเลือกจากศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ที่เป็นศูนย์เรียนรู้หลัก และดำเนินกิจกรรมด้านไร่นาสวนผสมก่อน สำหรับกรณี ศูนย์เรียนรู้หลักไม่สามารถดำเนินการได้ หรือไม่ได้ดำเนินกิจกรรมไร่นาสวนผสม ให้ดำเนินการพิจารณาคัดเลือกศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เครือข่าย ที่ดำเนินกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/ไร่นาสวนผสม/เกษตรผสมผสาน สรุปได้ดังนี้

ที่	ชื่อศูนย์เรียนรู้	ชื่อเจ้าของแปลง	ที่ตั้งแปลง	พิกัด (X,Y)	พืชหลัก	ขนาดแปลง (ไร่)
สสก. 1						
1	ศูนย์เรียนรู้สัมมาชีพชุมชน ตำบลคลองหก อำเภอ คลองหลวงจังหวัด ปทุมธานี (ศพก.เครือข่าย)	นายอดุลย์ วิเชียรชัย	หมู่ 14 ต.คลองหก อ.คลองหลวง จ. ปทุมธานี	Zone 47 X : 749968 Y : 1499048	ก้านchieoเห็ด นางฟ้า, เห็ด นางฟ้าแปร รูป , ไร่นา สวนผสม	10 ไร่
2	ศูนย์การเรียนรู้ปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงและ เกษตรทฤษฎีใหม่ (ศพก. เครือข่าย)	นายกิตติศักดิ์ เชนยทอง	หมู่ 4 ต.สวนพริก อ.พระนครศรีอยุธยา จ. พระนครศรีอยุธยา	Zone 47 X : 667569 Y : 1590990	พืชผัก	10 ไร่ 2 งาน
สสก. 2						
3	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่ม ประสิทธิภาพการผลิต สิ้นค้าเกษตรกร (ศพก.) อำเภอบางสะพาน	นายประเสริฐ ยูวภาพกุล	หมู่ 4 ต.ร้อนทอง อ.บางสะพาน จ. ประจวบคีรีขันธ์	Zone 47 X : 547481 Y : 1243873	ข้าว	38 ไร่
4	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่ม ประสิทธิภาพการผลิต สิ้นค้าเกษตรกร (ศพก.) อำเภอนครชัยศรี	นายณรงค์ กลิ่นถือสีล	หมู่ ๔ ต.แหลมบัว อ.นครชัยศรี จ. นครปฐม	Zone 47 X : ๖๒๔๔๖๐ Y : ๑๕๓๒๓๕๔	ข้าว	๑๐ ไร่
สสก. 3						
5	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่ม ประสิทธิภาพการผลิต สิ้นค้าเกษตรกรบ้านหนองปรือไม้แก้ว	นายทองพูล โฉมสะอาด	หมู่ 6 ต.วังเย็น อ. แดงยาว จ. ฉะเชิงเทรา	Zone 47 X : 749968 Y : 1499048	มะนาว	30 ไร่
6	ศูนย์เรียนรู้เครือข่ายการ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต สิ้นค้าเกษตรกรตำบลย่านรี	ร้อยตรีสุรชัย บุญคง	หมู่ 6 ต.ย่านรี อ. กบินทร์บุรี จ. ปราจีนบุรี	Zone 47 X : 796983 Y : 1542220	สวนไม้ผล (มะม่วง มะพร้าว ฯลฯ)	32 ไร่
สสก. 4						
7	เครือข่ายศูนย์เรียนรู้การ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต สิ้นค้าเกษตรกร นายศราวดี มูลพันธ์	นายศราวดี มูลพันธ์	หมู่ 9 ต.ไร่ขี อ.ลืออำนาจ จ. อำนาจเจริญ	Zone 47 X=478281 Y= 1728027	ไร่นาสวนผสม	5 ไร่

ที่	ชื่อศูนย์เรียนรู้	ชื่อเจ้าของแปลง	ที่ตั้งแปลง	พิกัด (X,Y)	พืชหลัก	ขนาดแปลง (ไร่)
8	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอเวียงเก่า จังหวัดขอนแก่น	นายประดิษฐ์ ศิริธรรมจักร	หมู่ 6 ต.เมืองเก่าพัฒนา อ.เวียงเก่า จ.ขอนแก่น	Zone 47 X=210587 Y=1841305	ไร่นาสวนผสม	19 ไร่ 2 งาน
สสภ. 5						
9	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง	นางเกษร ทองคำ	หมู่ 13 ต.เกาะเต่า อ.ป่าพะยอม จ.พัทลุง	Zone 47 X=594827 Y=866227	เกษตรผสมผสาน (พืชผัก/พืชไร่)	8 ไร่
10	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอกลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา	นางวิมลทิพย์ อนุชาญ	หมู่ 7 ต.โคกม่วง อ.กลองหอยโข่ง จ.สงขลา	Zone 47 X=655316 Y=763353	เกษตรผสมผสาน	7 ไร่
สสภ. 6						
12	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอหนองขาหย่าง	นายอนันต์ เครือทอง	หมู่ 4 ต.หลุมเข้า อ.หนองขาหย่าง จ.อุทัยธานี	Zone 47 X=604635 Y=1692033	ข้าว	11 ไร่
11	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการเกษตรตำบลแม่โป่ง (ใหม่)	นายไพรัตน์ ธาดูอินจันทร์	หมู่ 10 ต.แม่โป่ง อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่	Zone 47 X=519804 Y=2083476	เกษตรผสมผสาน (พืชผักอินทรีย์ทุเรียนกล้วยน้ำว้ากระท้อน โคขุน ปุ๋ยหมัก แปรรูปกระเทียมดอง มะม่วงแช่อิ่ม)	60 ไร่

3.6.2 สนับสนุนปัจจัยพื้นฐานการผลิตให้เกษตรกรแปลงต้นแบบในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ด้านเศรษฐกิจพอเพียง

กรมส่งเสริมการเกษตร จัดสรรงบประมาณให้สำนักงานเกษตรจังหวัดที่ได้รับการคัดเลือกให้ดำเนินการพัฒนาแปลงต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ด้านเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อดำเนินการจัดทำ/จัดซื้อปัจจัยพื้นฐานการผลิตที่เหมาะสมตามแผนการผลิต และความต้องการของเกษตรกรตามบริบทของพื้นที่ โดยสนับสนุนปัจจัยพื้นฐานการผลิตให้เกษตรกรแปลงต้นแบบใน ศพก. ด้านเศรษฐกิจพอเพียง จำนวนเขตละ 2 ราย ๆ ละ 5 ไร่ ๆ ละ 5,000 บาท (รวมเป็นเงิน 25,000 บาท/ราย) เพื่อส่งเสริมการดำเนินการพัฒนาแปลงต้นแบบในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ด้านเศรษฐกิจพอเพียง ให้เกิดเป็นรูปธรรมมีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง สามารถเป็นตัวอย่างการเรียนรู้ของเกษตรกรภายในชุมชนได้ พร้อมทั้ง จัดทำข้อมูลการพัฒนาแปลงต้นแบบ

3.6.3 ถอดบทเรียนแปลงต้นแบบ

สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 1-6 จัดทำข้อมูลพื้นฐานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ด้านเศรษฐกิจพอเพียง ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นแปลงต้นแบบ จำนวนเขตละ 2 จุด รวมทั้งสิ้น 12 จุด ดังนี้

จุดที่ 1 สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 1 จังหวัดปทุมธานี

ชื่อศูนย์ : ศูนย์เรียนรู้สัมมาชีพชุมชน ตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

สินค้าหลัก : ก้อนเชื้อเห็ดนางฟ้า, เห็ดนางฟ้าแปรรูป , ท่องเที่ยวเชิงเกษตร

สถานที่ตั้ง : 107 หมู่ที่ 14 ตำบล คลองหก อำเภอ คลองหลวง จังหวัด ปทุมธานี

ชื่อประธานศูนย์เครือข่าย : นายอดุลย์ วิเชียรชัย

ที่อยู่ 108/1 หมู่ที่ 8 ตำบลแหลมบัว อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

เบอร์โทรศัพท์ : 093 -6596078

สถานการณ์ของพื้นที่ : สภาพพื้นที่โดยรอบเกษตรกรปลูกพืชเชิงเดี่ยว แต่พอได้รับการถ่ายทอดความรู้มีเกษตรกรที่สนใจนำไปปฏิบัติตาม

เทคโนโลยีเด่นของศูนย์เครือข่าย : การผลิตเห็ดนางฟ้าแบบครบวงจร, การทำเกษตรทฤษฎีใหม่, การทำเกษตรแบบโคกหนองนาโมเดล

การนำไปใช้ประโยชน์ : เกษตรกรสามารถเข้าไปศึกษากระบวนการผลิตเห็ดนางฟ้าแบบครบวงจร ตั้งแต่การผลิตก้อนเชื้อเห็ดไปจนถึงกระบวนการแปรรูป, บรรจุภัณฑ์และการจำหน่าย การทำเกษตรอินทรีย์/เกษตรทฤษฎีใหม่ การทำเกษตรแบบผสมผสาน และการทำเกษตรแบบโคก หนอง นา โมเดล ได้ในจุดเดียว และเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอีกด้วย

หลักสูตรการเรียนรู้ : การผลิตเห็ดนางฟ้าแบบครบวงจร, การทำเกษตรอินทรีย์/เกษตรทฤษฎีใหม่, โคกหนองนาโมเดล

ฐานการเรียนรู้ที่ 1 การผลิตเห็ดนางฟ้าแบบครบวงจร เกษตรกรหรือผู้ที่สนใจสามารถมาศึกษาการผลิตเห็ดนางฟ้าแบบครบวงจรตั้งแต่การผลิตก้อนเชื้อ การผลิตเห็ดดอกสด การทำผลิตภัณฑ์เห็ดแปรรูป

ฐานการเรียนรู้ที่ 2 เกษตรอินทรีย์/เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรกรหรือผู้ที่สนใจ สามารถเรียนรู้การทำเกษตรอินทรีย์ และการทำเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงโดยหลักการทำเกษตรแบบทฤษฎีใหม่

ฐานการเรียนรู้ที่ 3 โคก หนอง นาโมเดล เกษตรกรหรือผู้ที่สนใจ สามารถมาศึกษาการทำแปลงเกษตรแบบโคก หนอง นาโมเดล

เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง : เกษตรกรมีความรู้และดำเนินงานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยยึดหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข

การจัดระบบการปลูกพืช/ระบบหรือรูปแบบแปลง : มีปฏิทินการปลูกพืช มีการวางแผนแปลง

การจัดการผลผลิต : มีการจัดการผลผลิตแบบ 1.มีการวางแผนการผลิต 2.มีขั้นตอนการดำเนินงาน 3.มีการควบคุม

แนวคิดในการทำงาน : เกษตรกรมีแนวคิดใช้เศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินงาน คือ พอดี พออยู่ พอกิน โดยเริ่มจากการสร้างพื้นฐานของตนเองให้ดีก่อน ไม่มุ่งหวังรายได้เพียงอย่างเดียว ให้ความสำคัญกับชุมชน

จุดที่ 2 สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 1 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ชื่อศูนย์ : ศูนย์เรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สินค้าหลัก : พืชผัก พืชหลัก หน่อไม้

สถานที่ตั้ง : 17/2 หมู่ที่ 4 ตำบลสวนพริก อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....

ชื่อประธานศูนย์ ว่าที่ ร.ต.กิตติศักดิ์ เชนยทอง อายุ 45 ปี

ที่อยู่ 17/2 หมู่ที่ 4 ตำบลสวนพริก อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เบอร์โทรศัพท์ : 089-6093822

สถานการณ์ของพื้นที่ : ตำบลสวนพริก ศักยภาพของพื้นที่สามารถปลูกผักได้ตลอดปี เนื่องจากตำบลสวนพริกได้รับน้ำจากบ่อบำบัดน้ำของเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา โดยน้ำจากบ่อบำบัดดังกล่าว จะผ่านการตรวจสอบคุณภาพจาก บริษัท ศูนย์วิเคราะห์น้ำ จำกัด ทุกๆ 15 วัน เพื่อรับรองมาตรฐานความปลอดภัย สำหรับตำบลสวนพริกได้รับโครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรตามแผนพัฒนาอาชีพเกษตรกรตามความต้องการของชุมชนเพื่อบรรเทาภัยแล้ง ปี 2558/59 (มาตรการที่ 4) ดำเนินการขุดลอกคลอง วางท่อน้ำ ซึ่งปัจจุบันมีคลองส่งน้ำได้มาตรฐานส่งผ่าน หมู่ที่ 1 ถึงหมู่ที่ 6 เพื่อให้เกษตรกรทำนาข้าวและปลูกพืชผักได้ตลอดปี

เทคโนโลยีเด่นของศูนย์ : การใช้ เครื่องอบรมร้อน Spray Dryer แปรรูปไข่ไก่ เป็นผงไข่โรยข้าว โดยทำงานวิจัยร่วมกับ คณะเทคโนโลยีการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

การนำไปใช้ประโยชน์ : นำเทคโนโลยีมาเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร จากการขายไข่ไก่ มาเป็นการแปรรูป

หลักสูตรการเรียนรู้ : หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ และการทำเกษตรกรรมโดยไม่ใช้สารเคมี

ฐานการเรียนรู้ ที่ 1 : โรงเรือนเพาะชำธรรมชาติ ทำโรงเรือนโดยจำลองระบบนิเวศน์ของธรรมชาติ

ฐานการเรียนรู้ ที่ 2 : การเลี้ยงไก่ไข่อารมณ์ดี เลี้ยงไก่ไข่โดยใช้สมุนไพร “ใบหูเสือ” แทนสารเคมีและยาปฏิชีวนะ

ฐานการเรียนรู้ ที่ 3 : การเลี้ยงปูนา เลี้ยงปูนาโดยอาศัยระบบนิเวศน์ตามธรรมชาติเกื้อกูลกัน ได้แก่ พืชน้ำ ปลา ปู หอย

ฐานการเรียนรู้ ที่ 4 : การทำดินผสมพร้อมปลูก นำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาทำเป็นดินผสมพร้อมปลูก

เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง : มีการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต พยายามพึ่งตนเอง ประหยัดไม่ฟุ่มเฟือย รักษาระดับการใช้จ่ายของตน การพัฒนาตนเองให้สามารถ "อยู่ได้อย่างพอเพียง" คือ ดำเนินชีวิตโดยยึด หลักทางสายกลางให้อยู่ได้อย่างสมดุล

การจัดการระบบการปลูกพืช/ระบบหรือรูปแบบแปลง : การจัดการสภาพแวดล้อมภายในโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ เช่น โรงเรือนเลี้ยงไก่ นำกิ่งกระถินสับย่อยปูพื้นทดแทนแกลบช่วยให้มูลไก่ไม่เปรอะเปื้อนกับดิน ใช้ปูนขาวโรยพื้นเป็นประจำทุกอาทิตย์ อีกทั้งยังผสม EM กับน้ำให้ไก่กิน, โรงเรือนเลี้ยงแพะ ใช้ทรายหยาบปูพื้น เพื่อไม่ให้พื้นโรงเรือนเลี้ยงแพะเปียกแฉะ สะสมเชื้อโรค ใช้ปูนขาวโรยพื้นเป็นประจำทุกอาทิตย์

การจัดการผลผลิต : 1. การเพิ่มมูลค่า โดยนำหน่อไม้มาใส่ก๋วยเตี๋ยว (มีร้านจำหน่ายก๋วยเตี๋ยวและข้าวภายในฟาร์ม)

2. การแปรรูปหน่อไม้สดเป็นหน่อไม้ดอง

3. การแปรรูปไข่ไก่ โดยการจัดทำเป็นผงไข่โรยข้าว

4. นำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาทำเป็นดินผสมพร้อมปลูก

แนวคิดในการทำงาน : ลดความเสี่ยงจากการทำการเกษตรอย่างเดียว มาปลูกพืช ประมง ปศุสัตว์ แบบผสมผสาน ถ้าเศรษฐกิจไม่ดี ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ การทำไร่นาสวนผสมก็ไม่กระทบกระเทือนมาก เนื่องจากผลผลิตมีความหลากหลายชนิด

จุดที่ 3 สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 2 จังหวัดนครปฐม

ชื่อศูนย์ : ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

สินค้าหลัก : ข้าวสารบรรจุถุง **พืชหลัก :** ทำนา

สถานที่ตั้ง 108/1 หมู่ที่ 8 ตำบลแหลมบัว อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

ชื่อประธานศูนย์ : นายณรงค์ กลิ่นถือศีล อายุ 45 ปี

สถานการณ์ของพื้นที่ : พื้นที่ 60 ไร่ แบ่งเป็นนาข้าว, บ่อน้ำ, ปลูกพืชผัก, ไม้ผล, ไม้ยืนต้น,

เลี้ยงสัตว์ และที่อยู่อาศัย

เทคโนโลยีเด่นของคุณ : เครื่องสับย่อยเศษกิ่งไม้ โรงสีขนาดเล็ก แปรรูปข้าว

การนำไปใช้ประโยชน์ : สับย่อยกิ่งไม้เพื่อนำไปหมักรวมกับมูลสัตว์เพื่อทำปุ๋ยหมัก และวัสดุปรุงดิน ลดการเผาเศษซากพืช

หลักสูตรการเรียนรู้ : การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (เกษตรอินทรีย์)

ฐานการเรียนรู้ ที่ 1 : การทำปุ๋ยหมักจากวัสดุเหลือใช้ในแปลงฟาร์ม

ฐานการเรียนรู้ ที่ 2 : การแปรรูปข้าว

ฐานการเรียนรู้ ที่ 3 : ปศุสัตว์ การทำปุ๋ยหมัก

เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง : มีความรู้และเข้าใจในระดับหนึ่งซึ่งเป็นการทำการเกษตรแบบที่ต้องมีการวางแผนเน้นการพึ่งพาตนเองเพื่อสร้างความมั่นคงและยั่งยืน และในขั้นต่อไปคือการช่วยเหลือ

และแบ่งปันให้กับผู้อื่น

การจัดระบบการปลูกพืช/ระบบหรือรูปแบบแปลง : เน้นการปลูกพืชตามฤดูกาล เช่น ฤดูกาลไหนที่มีน้ำน้อยก็ปลูกพืชที่ใช้น้ำน้อย แบ่งพื้นที่ปลูกเป็นสัดส่วน มีการปลูกพืชแบบผสมผสาน ไม่เน้นปลูกพืชเชิงเดี่ยว

การจัดการผลผลิต : เน้นการแปรรูปเอง จำหน่ายเองเป็นหลัก ทั้งข้าว และพืชผักผลไม้ ในการผลิตข้าวเกษตรกรได้มีการทำ MOU ร่วมกับบริษัทเพื่อจำหน่ายเป็นข้าวเปลือก และส่วนที่เหลือทางเกษตรกรจะแปรรูปและบรรจุถุงขายเอง

แนวคิดในการทำงาน : คิดวิเคราะห์ วางแผนการทำงาน แสวงหาความรู้ใหม่ๆเพิ่มเติมอยู่เสมอ โดยให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับสถานการณ์ในอนาคต มีความขยันและอดทนในการทำงาน รักและภาคภูมิใจในอาชีพของตนเอง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแรงบันดาลใจให้คนรุ่นใหม่ที่สนใจในการทำการเกษตร

จุดที่ 4 สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 2 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ชื่อศูนย์ : ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอบางสะพาน อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

สินค้าหลัก : ข้าว พืชหลัก : ข้าว และพืชผักผลไม้

สถานที่ตั้ง : บ้านเลขที่ 16 หมู่ที่ 4 ตำบลร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ชื่อประธานศูนย์ : นายประเสริฐ ยุวกาพกุล อายุ 53 ปี

ที่อยู่ : บ้านเลขที่ 16 หมู่ 4 ตำบลร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เบอร์โทรศัพท์ : 084-3188844

สถานการณ์ของพื้นที่ : จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีพื้นที่การเกษตร 1,662,704 ไร่ เกษตรกร 59,970 ครัวเรือน พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นไม้ผล ไม้ยืนต้น และพื้นที่ไร่ พืชเศรษฐกิจสำคัญที่สร้างมูลค่าการผลิตให้แก่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มากที่สุด ได้แก่ มะพร้าว สับปะรด ยางพารา ปาล์มน้ำมัน อ้อย ข้าว และมะม่วง ตามลำดับ และอำเภอบางสะพาน มีพื้นที่การเกษตร 337,828 ไร่ เกษตรกร 8,378 ครัวเรือน โดยพื้นที่ส่วนมาก (ร้อยละ 89) เป็นไม้ผลไม้ยืนต้น (นอกจากนี้ มียังมีพื้นที่ปลูกพืชไร่ (28,546 ไร่) และข้าว (1,457 ไร่) ตามลำดับ

เทคโนโลยีเด่นของศูนย์ : การบริหารจัดการพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ

การนำไปใช้ประโยชน์ : การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่

หลักสูตรการเรียนรู้ : การผลิตข้าวครบวงจร การปรับปรุงบำรุงดิน ระบบน้ำเพื่อการผลิต เศรษฐกิจพอเพียง และการปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง

ฐานการเรียนรู้ที่ 1 การปลูกข้าว

ฐานการเรียนรู้ที่ 2 การเพิ่มมูลค่าการผลิตข้าว

ฐานการเรียนรู้ที่ 3 การผลิตและใช้ปุ๋ยหมัก และปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ

ฐานการเรียนรู้ที่ 4 การเลี้ยงไก่ไข่อารมณ์ดี

ฐานการเรียนรู้ที่ 5 การเลี้ยงปลา-หอยขม

ฐานการเรียนรู้ที่ 6 การปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง

ฐานการเรียนรู้ที่ 7 เศรษฐกิจพอเพียง

เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง : จัดตั้งเป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอบางสะพานในที่สุด ในปัจจุบัน ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอบางสะพาน มีเกษตรกร และผู้ที่สนใจเข้ามาศึกษาดูงานเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ที่ประเสริฐ ยังได้รับเชิญเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดองค์ความรู้ และแนวทางการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต และการทำการเกษตร ในฐานะเกษตรกรต้นแบบด้านเศรษฐกิจพอเพียงบ่อยครั้ง

การจัดระบบการปลูกพืช/ระบบหรือรูปแบบแปลง : ศพก.อำเภอบางสะพาน เน้นปลูกพืชแบบเกษตรผสมผสาน แต่มีการบริหารจัดการพื้นที่โดยกำหนดพื้นที่ในการปลูกพืชหลัก และหมุนเวียนพืชอายุสั้น ตามกรอบปฏิทินการผลิต เพื่อลดความเสี่ยงด้านโรคแมลง ตลอดจนสามารถดูแลและวางแผนการการตลาดได้

แนวคิดในการทำงาน : แนวคิดในการทำอาชีพเกษตรกร คือ ศึกษาหาความรู้ตลอดเวลา เพราะการเกษตรนั้นไม่มีสูตรตายตัว ต้องทดลอง ทดสอบ ผักผ่อนตลอดชีวิต และที่สำคัญต้องยึดหลักความพอเพียงตามคำสอนของพ่อ (รัชกาลที่ 9) และแนวคิดการทำงานในฐานะเป็นเกษตรกรต้นแบบ คือ “พูดให้ฟัง ทำให้ดู”

จุดที่ 5 สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 3 จังหวัดปราจีนบุรี

ชื่อศูนย์ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรตำบลย่านรี อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

สินค้าหลัก : ไร่นาสวนผสม พืชหลัก : มะม่วง, กลัวย, มะพร้าว, ชมพู่, แผลก ฯลฯ

สถานที่ตั้ง บ้านตรอกบ้านไหล หมู่ที่ 6 ตำบลย่านรี อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

ชื่อประธานศูนย์ : ร.ต.สุรชัย บุญคง อายุ 64 ปี

ที่อยู่ 131 หมู่ที่ 6 ตำบลย่านรี อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

เบอร์โทรศัพท์ : 081-7565124

สถานการณ์ของพื้นที่ : พื้นที่ตำบลย่านรีส่วนมากจะเป็นที่ดอนที่อาศัยน้ำฝนเกษตรกรส่วนมากก็จะปลูกพืชเชิงเดี่ยว เช่น มันสำปะหลัง, ข้าวโพด ฯลฯ ส่วนพื้นที่ราบลุ่มก็จะทำนา แต่มีเกษตรกรส่วนหนึ่งที่ปรับแนวคิดการผลิตมาเป็นรูปแบบไร่นาสวนผสม, เกษตรผสมผสาน เพื่อลดภาวะเสี่ยงด้านราคา เพื่อให้มีรายได้ต่อเนื่องในแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และคำนึงถึงสุขภาพของเกษตรกรเองและผู้บริโภค

เทคโนโลยีเด่นของศูนย์ : เป็นต้นแบบในการเรียนรู้ของชุมชนในการผลิตสินค้าเกษตร โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและสอดคล้องกับบริบทของชุมชน

การนำไปใช้ประโยชน์ : สร้างรายได้ให้ครอบครัว โดยมีผลผลิตหลายๆ อย่างในสถานที่การผลิตของฟาร์ม เช่น ด้านปศุสัตว์, ด้านประมง, ด้านพืช และผัก ในการแก้ปัญหาดินและน้ำ ส่งผลให้มีรายได้ต่อเนื่องจากผลผลิตด้านต่างๆ และสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชน

หลักสูตรการเรียนรู้ : ไร่นาสวนผสมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ฐานการเรียนรู้ ที่ 1 : การผลิตหญ้าแฝกเพื่อจำหน่าย เพื่อในการปรับสภาพดินและน้ำ ให้สามารถปลูกพืชได้ดีขึ้นและสามารถส่งรากหญ้าแฝกเข้าระบบอุตสาหกรรมทำหัวน้ำหอม

ฐานการเรียนรู้ ที่ 2 : ด้านประมง การเลี้ยงกบโดยการเพาะพันธุ์เอง และการเลี้ยงปลาชนิดต่างๆ เพื่อบริโภคในครัวเรือนและจำหน่าย

ฐานการเรียนรู้ ที่ 3 : ด้านปศุสัตว์ การเลี้ยงไก่พื้นบ้าน เพื่อบริโภคในครัวเรือนและจำหน่าย โดยการเพาะพันธุ์เอง

ฐานการเรียนรู้ ที่ 4 : การผลิตน้ำหมักชีวภาพ โดยใช้เศษวัชพืชและหน่อกล้วยในการทำน้ำหมัก, การจัดทำสารปรับปรุงดิน เพื่อลดต้นทุนการผลิต

เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง : มีเข้าใจในกรอบแนวคิด สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีการพัฒนาพื้นที่ในการประกอบอาชีพของตนเองให้ดีขึ้น จนเกิดความยั่งยืน มีความพอเพียง ดำเนินชีวิตแบบทางสายกลาง มีความพอประมาณ, ความมีเหตุผล, มีภูมิคุ้มกันที่ดี ทั้งการผลิตในการประกอบอาชีพของตนเองและการดำเนินชีวิต

การจัดระบบการปลูกพืช/ระบบหรือรูปแบบแปลง : การจัดระบบการปลูกพืชให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ของตนเอง เช่น พื้นที่ดอนปลูกไม้ผล พื้นที่ลุ่มปลูกกล้วย มะพร้าว พื้นที่ต่ำเป็นพื้นที่ทำนาข้าว ส่วนแหล่งน้ำก็เป็นพื้นที่ด้านประมง เช่น เลี้ยงปลาประเภทต่างๆ และเลี้ยงกบ

การจัดการผลผลิต : 1. เพื่อบริโภคในครัวเรือน 2. จำหน่ายโดยเน้นให้มีรายได้ต่อเนื่อง เช่น รายวัน, รายเดือน, รายปี 3. เน้นการผลิตครบวงจร เช่น กบเพาะพันธุ์เอง ไก่พื้นเมืองเพาะพันธุ์เอง มะพร้าวเพาะพันธุ์เอง เพื่อไว้ผลิตเอง และพร้อมจำหน่าย

แนวคิดในการทำงาน : ดูแลครอบครัว, การผลิตค่านึงสุขภาพและความปลอดภัยทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค มีรายได้ในการดำรงชีพ มีความมั่นคงและเกิดความยั่งยืน ความรู้เสมือนน้ำที่ไม่เต็มแก้วในการพัฒนาอาชีพของตนเอง

จุดที่ 6 สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 3 จังหวัดฉะเชิงเทรา

ชื่อศูนย์ : ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา

สินค้าหลัก : เกษตรผสมผสาน **พืชหลัก :** มะนาว

สถานที่ตั้ง : บ้านหนองปรือไม้แก้ว หมู่ที่ 6 ตำบลวังเย็น อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา

ชื่อประธานศูนย์ : นายทองพูล โฉมสะอาด อายุ 55 ปี

ที่อยู่ : 18/1 หมู่ที่ 6 ตำบลวังเย็น อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา

เบอร์โทรศัพท์ : 085-2843002

สถานการณ์ของพื้นที่ : เป็นพื้นที่มีลักษณะที่ราบเนินลูกคลื่น ลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทราย มีสระกักเก็บน้ำจำนวน 2 แห่ง กิจกรรมประกอบด้วย

- การปลูกพืชผัก (พริกชี้หนู)
- ไม้ดอกไม้ประดับ (ดาวเรือง)
- มะนาว (พืชหลัก)
- พืชไร่ (มันสำปะหลัง)

เทคโนโลยีเด่นของศูนย์ : การขยายพันธุ์มะนาวและการผลิตน้ำมะนาวแปรรูปพร้อมดื่ม

การนำไปใช้ประโยชน์ : การทำเกษตรแบบผสมผสาน โดยเน้นการบริหารจัดการพื้นที่ในรูปแบบฟาร์มตามหลักการเกษตรทฤษฎีใหม่ และเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อลดความเสี่ยงจากการปลูกพืชเชิงเดี่ยว มีการใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช และรักษาโรคพืช เช่น เชื้อราเมตาไรเซียม บิวเวอร์เรีย ไตรโคเดอร์มา และลดต้นทุนด้วยการใช้ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยหมัก ในการปรับปรุงบำรุงดิน

หลักสูตรการเรียนรู้ : การทำการเกษตรแบบผสมผสาน

ฐานการเรียนรู้ ที่ 1 : การผลิตมะนาวตลอดฤดูกาล

ฐานการเรียนรู้ ที่ 2 : การแปรรูปผลิตภัณฑ์

ฐานการเรียนรู้ ที่ 3 : การเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลัง

ฐานการเรียนรู้ ที่ 4 : การผลิตสารชีวภัณฑ์

เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง : เกษตรกรมีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาปรับใช้ในพื้นที่ทำการเกษตร ดังนี้

ด้านความพอประมาณ : มีการบริหารจัดการพื้นที่ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด การใช้แรงงานภายในครัวเรือน และการปลูกพืชสำหรับบริโภคภายในครัวเรือน สามารถพึ่งพาตนเองได้บนพื้นฐานของความประหยัด

ด้านความมีเหตุผล : มีการปลูกพืชแบบผสมผสาน และวางแผนการดำเนินงานก่อนลงมือปฏิบัติ

ด้านภูมิคุ้มกันที่ดี : มีการสร้างรายได้ในหลากหลายช่องทาง เช่น การนำผลผลิตทางการเกษตรมาแปรรูปเป็นน้ำมะนาวพร้อมดื่ม การจำหน่ายท่อนพันธุ์มะนาว และปลูกพืชหลากหลายชนิด นอกจากนี้ยังมีการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อทราบถึงรายรับ-รายจ่าย ภายในครัวเรือน

เงื่อนไขด้านความรู้ : เกษตรกรมีประสบการณ์ด้านการเกษตร โดยเฉพาะความรู้เรื่องการขยายพันธุ์พืช และการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

เงื่อนไขด้านคุณธรรม : การนำความรู้ที่มีอยู่มาถ่ายทอดให้กับชุมชน สังคม และเป็นวิทยากรให้กับหน่วยงานต่าง ๆ เป็นผู้นำชุมชน เป็นแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน ให้การช่วยเหลือและสนับสนุนในด้านต่าง ๆ

การจัดระบบการปลูกพืช/ระบบหรือรูปแบบแปลง : มีการบริหารและจัดแบ่งที่ดินแปลงเล็กออกเป็นสัดส่วนที่ชัดเจน และจัดสรรใช้ประโยชน์จากที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด ได้แก่ การขุดสระเก็บกักน้ำ เพื่อใช้เก็บกักน้ำฝนในฤดูฝน และใช้เสริมการปลูกพืชในฤดูแล้ง การปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชผัก พืชไร่ เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวัน หากเหลือบริโภคก็นำไปจำหน่าย และพื้นที่สำหรับเป็นที่อยู่อาศัย

การจัดการผลผลิต : มีลูกค้ามาซื้อที่สวน/ส่งขายทางไปรษณีย์

แนวคิดในการทำงาน : แนวคิดในการทำงาน มีดังนี้

1. การทำการเกษตรได้ดี ต้องมีความรักในอาชีพ
2. ต้องเอาใจใส่ หมั่นดูแลด้วยความเข้าใจในชีวิตของพืชนั้น ๆ มุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ มีความเพียรพยายาม รู้จักวิธีการแก้ไขปัญหา
3. มีความคิดสร้างสรรค์ คิดค้นหรือประยุกต์วิธีการใหม่ๆ เพื่อพัฒนาผลผลิตของพืช
4. การอุทิศตนให้กับชุมชน และทำงานร่วมกับหน่วยงานราชการ

จุดที่ 7 สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 4 จังหวัดอำนาจเจริญ

ชื่อศูนย์ : เครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร นายศรารุณี มูลพันธ์

อำเภอสิรินธร อำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ

สินค้าหลัก : เกษตรผสมผสาน พืชหลัก : เกษตรผสมผสาน

สถานที่ตั้ง หมู่ที่ 9 ตำบลไร่สี อำเภอสิรินธร อำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ

ชื่อประธานศูนย์ : นายศรารุณี มูลพันธ์. อายุ 40 ปี

ที่อยู่ : 97 บ้านโคกสว่าง หมู่ที่ 9 ตำบลไร่สี อำเภอสิรินธร อำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ

เบอร์โทรศัพท์ : 061- 0725330

สถานการณ์ของพื้นที่ : พื้นที่ทำการเกษตรไร่นาสวนผสม 5 ไร่ พิกัด X 478281 Y 1728027 แบ่งพื้นที่ทำกิจกรรมการเกษตร ดังนี้ ทำนา 1 ไร่ ทำ ประมง 2 ไร่ เลี้ยงสัตว์ 0.2 ไร่ ปลูกไม้ผลไม้ยืนต้นและพืชผัก 1 ไร่ และที่อยู่อาศัย 0.2 ไร่

เทคโนโลยีเด่นของคุณ : มีการทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ โดยใช้วัสดุที่เหลือจากแปลงและวัสดุที่หาได้ง่ายในชุมชนนำมาผลิตปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ ผลิตเชื้อราไตรโคเดอร์มาตัวเอง เช่น โดยการคลุกเชื้อราไตรโคเดอร์มากับปุ๋ยอินทรีย์แล้วนำหว่านในแปลง มีการแปรรูปผลิตผลทางการเกษตร เพื่อเพิ่มช่องทางจำหน่ายและลดความเสี่ยงที่ราคาตกต่ำ จึงมีการแปรรูปวัตถุดิบที่มีอยู่ เช่น การทำปลาแห้ง ปลาแห้ง กุ้งอบ เป็นต้น และบริหารจัดการน้ำ มีการขุดสระน้ำเพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ และมีการเจาะบ่อบาดาล ขนาด 6 นิ้ว และสร้างถังเก็บน้ำขนาดใหญ่โดยใช้พลังงานแสงอาทิตย์ดูดน้ำจากบ่อบาดลมากักเก็บไว้เพื่อใช้ในภาวะแล้ง/ฝนทิ้งช่วง

หลักสูตรการเรียนรู้ : การบริหารจัดการพื้นที่ด้วยการทำเกษตรแบบผสมผสาน

ฐานการเรียนรู้ ที่ 1 : การเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ฐานการเรียนรู้ ที่ 2 : การเพาะขยายพันธุ์ปลา/การผลิตอาหารปลาเพื่อลดต้นทุน

ฐานการเรียนรู้ ที่ 3 : การทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ

ฐานการเรียนรู้ ที่ 4 : การเลี้ยงไก่ไข่, การเลี้ยงเป็ดไข่, การปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์

เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง : ได้น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยได้ดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรมีการทำนาข้าวปลูกพืชหลายชนิดและการเลี้ยงสัตว์ เพื่อเป็นอาหารภายในครัวเรือน และขายเป็นรายได้ และหันมาปลูกพืชที่ไม่ได้ใช้สารเคมี ซึ่งภายในแปลงมีหลายกิจกรรม แบ่งพื้นที่เป็นสัดส่วน และเป็นศูนย์เรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชน และมีกิจกรรมอย่างอื่นเพิ่ม มีกิจกรรมการเกษตรที่เกี่ยวเนื่องซึ่งกันและกันภายในแปลง ทำให้มีความเสี่ยงน้อย เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับตัวเอง

การจัดการผลผลิต : มีการผลิตสินค้าโดยใช้ตลาดนำการผลิต ผลผลิตในแปลงจะผลิตเพื่อบริโภคเป็นอันดับแรก จำหน่ายทั้งในรูปแบบของสด เมื่อสินค้ามีจำนวนมากก็นำมาแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า การจำหน่ายมีทั้งผู้ซื้อมาซื้อในแปลง มีการจำหน่ายในตลาดชุมชน และมีการขายออนไลน์

แนวคิดในการทำงาน : ให้ความสำคัญต่อกิจกรรมแต่ละชนิดอย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม ใช้แรงงาน เงินทุน ที่ดิน ปัจจัยการผลิตและทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนรู้จักนำวัสดุเหลือใช้จากการผลิตชนิดหนึ่งมาหมุนเวียนใช้ประโยชน์กับการผลิตอีกชนิดหนึ่งกับการผลิตอีกชนิดหนึ่งหรือหลายชนิด ภายในไร่นาแบบครบวงจร

จุดที่ 8 สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 4 จังหวัดขอนแก่น

ชื่อศูนย์ : ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอเวียงเก่า จังหวัดขอนแก่น

สินค้าหลัก : ผักหวาน พืชหลัก: ข้าว

สถานที่ตั้ง : บ้านโคกม่วง ม.6 ต.เมืองเก่าพัฒนา อ.เวียงเก่า จ.ขอนแก่น

ชื่อประธานศูนย์ : นายประดิษฐ์ ศิริธรรมจักร อายุ 49 ปี

ที่อยู่ 29 หมู่ที่ 6 ตำบลเมืองเก่าพัฒนา อำเภอเวียงเก่า จังหวัดขอนแก่น

เบอร์โทรศัพท์ : 087 - 6908083

สถานการณ์ของพื้นที่ : อำเภอเวียงเก่า จังหวัดขอนแก่น มีเกษตรกรจำนวน 6,730 ครัวเรือน พื้นที่การเกษตรจำนวน 31,782 ไร่ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร และพื้นที่ทำการเกษตรกรรมจะเน้นการปลูกแบบพืชเชิงเดี่ยว คือ ข้าว อ้อยโรงงาน และมันสำปะหลัง มีการใช้ปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ยเคมีและสารเคมีในการกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช ในการผลิต ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ เนื่องจากสภาพดินเป็นดินทราย มีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำ ดินมีความสามารถอุ้มน้ำต่ำ ถูกชะล้างพังทลายได้ง่ายเมื่อฝนตก ฤดูแล้งดินจะแห้งมากไม่สามารถเก็บกักความชื้น ไว้ในดินได้ทำให้พืชขาดน้ำ ประกอบกับปัญหาภัยธรรมชาติฝนทิ้งช่วง ฝนแล้ง ส่งผลให้เกษตรกรประสบกับปัญหา ผลผลิตไม่ได้คุณภาพ ราคาผลผลิตตกต่ำ รายได้ไม่คุ้มกับการลงทุน เกิดหนี้สิน และไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานสู่ภาคอุตสาหกรรม ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอเวียงเก่า เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการปลูกผักหวานป่า การทำเกษตรแบบผสมผสาน การอนุรักษ์ดินและน้ำ โดยการปลูกหญ้าแฝก ให้แก่เกษตรกรในชุมชน ขยายผลการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีไปสู่ชุมชนและนอกชุมชน เพื่อแก้ไข ปัญหาด้านการเกษตร พัฒนาต่อยอดเพิ่มมูลค่าหญ้าแฝก โดยนำหญ้าแฝกและเส้นไหมมาทำเป็นเชือกสร้างเป็น ผลิตภัณฑ์ไดโนเสาร์อัตลักษณ์ของจังหวัดขอนแก่น เชื่อมโยงอุทยานธรณีขอนแก่น (Khonkaen Geo park) ตลอดจนเป็นเครื่องมือหนึ่งในการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ โดยเน้นการเรียนรู้จากเกษตรกรต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ในประเด็นการเพิ่มผลผลิต และการลดต้นทุนการผลิต การพัฒนาคุณภาพและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการผลิต ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เทคโนโลยีเด่นของศูนย์ : การอนุรักษ์ดินและน้ำด้วยการปลูกหญ้าแฝกการนำไปใช้ประโยชน์ การปลูกแฝกเพื่อให้ดินและน้ำมีความอุดมสมบูรณ์ และมีการต่อยอดพัฒนาผลิตภัณฑ์ จากหญ้าแฝก โดยการน้อมนำพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในหลวงรัชการที่ 9 ด้วยรักและศรัทธา นำหญ้าแฝกมรดกของ “พ่อ” สร้างให้ดินดีมีรายได้ และความภาคภูมิใจ ผลิตภัณฑ์ไดโนเสาร์จากใบหญ้าแฝก (แฝกของพ่อ) และเส้นไหม (ไหมของแม่) สองสิ่งผสมผสาน ถักสานด้วยสองมือ ย้อมสีจากวัตถุดิบธรรมชาติ สืบสานนำพาเอกลักษณ์ประจำถิ่น (ไดโนเสาร์) กลายเป็นผลิตภัณฑ์ อันทรงคุณค่า และความภาคภูมิใจ สร้างรายได้ให้ชุมชน

หลักสูตรการเรียนรู้ : การเกษตรแบบผสมผสานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ฐานการเรียนรู้ที่ 1 : ฐานผลิตข้าวอินทรีย์

ฐานการเรียนรู้ที่ 2 : ฐานมหัศจรรย์จุลินทรีย์

ฐานการเรียนรู้ที่ 3 : ฐาน ป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง

ฐานการเรียนรู้ที่ 4 : ฐานอนุรักษ์ดินและน้ำ (แฝก)

เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง : นายประดิษฐ์ ศิริธรรมจักร ดำเนินชีวิตโดยน้อมนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กล่าวคือ

1. ต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจน
2. มีจุดเริ่มต้นโดยใจต้องนิ่งมุ่งมั่นไม่หวั่นไหว
3. ปฏิบัติอย่างมีขั้นตอนให้เวลาพิสูจน์ผลงาน
4. พึ่งพาตนเองและธรรมชาติเป็นหลักจะทำให้ไม่มีหนี้สิน
5. ยึดมั่นในหลักธรรมในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ คือ อิทธิบาท 4 ประกอบด้วย ฉันทะ วิริยะ จิต

ตะ วิมังสา

การจัดระบบการปลูกพืช/ระบบหรือรูปแบบแปลง : ปลูกพืชหลากหลายแบบผสมผสานทั้งไม้ผล ไม้ยืนต้น และพืชผักสวนครัว ปลูกข้าวไว้บริโภคและจำหน่าย ด้านประมงเลี้ยงปลานิลและปลาตะเพียน ด้านปศุสัตว์เลี้ยงวัว และเลี้ยงไก่พันธุ์พื้นเมือง

การจัดการผลผลิต : เมื่อมีผลผลิตออกมาจะใช้แรงงานในครัวเรือนในการเก็บเกี่ยวผลผลิต และนำออกจำหน่ายภายในชุมชน และร้านค้าภายในชุมชน เพียงเท่านั้นผลผลิตที่ออกมายังไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด การตลาดมีการประชาสัมพันธ์ผ่านระบบเครือข่ายสังคม หรือชุมชนออนไลน์ เช่น Line, Facebook

แนวคิดในการทำงาน : แนวคิดในการทำงานของนายประดิษฐ์ ศิริธรรมจักร ดำเนินชีวิตโดยน้อมนำแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กล่าวคือ

1. ต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจน
2. มีจุดเริ่มต้นโดยใจต้องนิ่งมุ่งมั่นไม่หวั่นไหว
3. ปฏิบัติอย่างมีขั้นตอนให้เวลาพิสูจน์ผลงาน
4. พึ่งพาตนเองและธรรมชาติเป็นหลักจะทำให้ไม่มีหนี้สิน
5. ยึดมั่นในหลักธรรมในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ คือ อิทธิบาท 4 ประกอบด้วย ฉันทะ วิริยะ จิต

ตะ วิมังสา

จุดที่ 9 สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 5 จังหวัดพัทลุง

ชื่อศูนย์ : ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง

สินค้าหลัก : เกษตรผสมผสาน **พืชหลัก :** พืชผัก พืชไร่

สถานที่ตั้ง บ้านนา เลขที่ 167 หมู่ที่ 13 ตำบล เกาะเต่า อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง

ชื่อประธานศูนย์ : นางเกษร ทองคำ อายุ 45 ปี

ที่อยู่ 167 หมู่ที่ 13 ตำบลเกาะเต่า อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง

เบอร์โทรศัพท์ : 086-2896779

สถานการณ์ของพื้นที่ : พื้นที่การเกษตรของตำบลเกาะเต่าส่วนใหญ่เพาะปลูกยางพารา ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสวนเดี่ยวและอยู่ในเขตพื้นที่ที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) และมีเกษตรกรบางส่วนที่ปลูกไม้ผล ได้แก่ มังคุด ลองกอง ทุเรียนเงาะ ในลักษณะสวนผสม ซึ่งจากสภาวะการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน ทำให้เกษตรกรประสบปัญหาราคาสินค้าผลผลิตตกต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง เกษตรกรขาดทุน เกิดภาวะหนี้สิน ไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้

เทคโนโลยีเด่นของศูนย์ : การเกษตรผสมผสานตามแนวทางเกษตรอินทรีย์

การนำไปใช้ประโยชน์ : การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร/การเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร

หลักสูตรการเรียนรู้ : 1. การเกษตรผสมผสาน/เศรษฐกิจพอเพียง

2. การผลิตพืชตามหลักเกษตรอินทรีย์

3. การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

ฐานการเรียนรู้ที่ 1 การเกษตรผสมผสาน/การผลิตพืชตามหลักเกษตรอินทรีย์

ฐานการเรียนรู้ที่ 2 การเลี้ยงปลาและแปรรูปปลา

ฐานการเรียนรู้ที่ 3 การปุ๋ยหมัก/น้ำหมักชีวภาพ/จุลินทรีย์สังเคราะห์แสง

ฐานการเรียนรู้ที่ 4 การเพาะขยายแทนแดง/การผสมดินหอม (ดินปลูก)

ฐานการเรียนรู้ที่ 5 การขยายพันธุ์พืช

เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง : เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจและดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทำเกษตรผสมผสาน ใช้ทรัพยากรที่มีให้เกิดประโยชน์สูงสุด เน้นการลดต้นทุนการผลิต ลดรายจ่าย สร้างรายได้รายวัน รายเดือน และรายปี

การจัดระบบการปลูกพืช/ระบบหรือรูปแบบแปลง : เป็นแปลงเกษตรผสมผสานผลิตตามระบบเกษตรอินทรีย์ มีการปลูกพืชผักอายุสั้น/ยาว พืชไร่ ไม้ผล เลี้ยงปลา เลี้ยงวัวพื้นเมือง หมูหลุม ไก่พื้นเมือง ไก่ไข่ ฯลฯ มีการเพาะเลี้ยงแทนแดง ผลิตปุ๋ยหมัก น้ำหมัก อาหารสัตว์ ใช้เองจากเศษวัสดุเหลือใช้ในแปลงเป็นการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด พร้อมทั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรม บริการให้นักท่องเที่ยวและผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงานเยี่ยมชมสวน

การจัดการผลผลิต : ผลผลิตจากแปลงจะมีหมุนเวียนตลอดทั้งปี ทั้งผลผลิตสดและแปรรูป เช่น ผักกินใบ ข้าวโพดหวาน ถั่วลิสง มันเทศ เสาวรส ก้อยหอม ไข่ไก่ ปลาตากแห้ง น้ำผลไม้ พันธุ์ไม้ต่างๆ สัตว์เลี้ยง ฯลฯ ผลผลิตตามฤดูกาล เช่น เงาะ ทุเรียน ลองกอง แก้วมังกร ฯลฯ ตลาดสินค้า ได้แก่ ผู้บริโภคสินค้าอินทรีย์ภายในชุมชน ช่องทางออนไลน์ (เฟสบุ๊ก, เพจ : สวนเกษตรทองคำ) และผู้มาศึกษาดูงาน/นักท่องเที่ยวที่เข้าเยี่ยมชมสวน

แนวคิดในการทำงาน : ดำเนินตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ใช้ทรัพยากรที่มีให้เกิดประโยชน์สูงสุด เน้นการลดต้นทุนการผลิต สร้างทายาทเกษตรกร สร้างเครือข่ายและขยายต่อองค์ความรู้เกษตรอินทรีย์สู่ชุมชน

จุดที่ 10 สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 5 จังหวัดสงขลา

ชื่อศูนย์ : ศูนย์เรียนรู้สวนปลักหว้า (ศพก.หลัก) อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา

สินค้าหลัก : น้ำผึ้งชันโรง , สินค้าเกษตรผสมผสาน **พืชหลัก :** ยางพารา

สถานที่ตั้ง : 73/1 หมู่ที่ 7 ตำบลโคกม่วง อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา

ชื่อประธานศูนย์ : นางวิมลทิพย์ อนุชาญ อายุ 50 ปี

ที่อยู่ : บ้านเลขที่ 73/1 หมู่ที่ 7 ตำบลโคกม่วง อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา 90230

เบอร์โทรศัพท์ : 08-7394-9541

สถานการณ์ของพื้นที่ : จากข้อมูลระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2562 อำเภอคลองหอยโข่ง มีครัวเรือนเกษตรกรตามทะเบียนบ้าน 4,665.00 ครัวเรือน ซึ่งประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก 91.26 % และอีก 8.74 % ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพรอง ครัวเรือนเกษตรกรมีข้อมูลการถือครองที่ดินเพื่อการเกษตร เนื้อที่ 50,816.00 ไร่/ 3,733 ครัวเรือน มีปริมาณการปลูกข้าวนาปี 1,045 ไร่/ 278 ครัวเรือน ปลูกปาล์ม น้ำมัน 1,684.00 ไร่/78 ครัวเรือน และปลูกยางพารา 45,696.00 ไร่/ 3,235 ครัวเรือน จากข้อมูลดังกล่าวพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการปลูกพืชเชิงเดี่ยว อาทิ ยางพารา ปาล์ม น้ำมัน ซึ่งจากสถานการณ์ราคายางตกต่ำทำให้เกษตรกรมีรายได้ลดลง การส่งเสริมให้เกษตรกรประกอบกิจกรรมการเกษตรที่หลากหลายผสมผสาน เพื่อเป็นอาชีพเสริมเพิ่มรายได้แก่ครัวเรือนเกษตรกรจึงมีความจำเป็น และมีความสำคัญต่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจฐานราก ประกอบกับการประกอบอาชีพการเกษตร ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงจะทำให้เกษตรกรอยู่อย่างมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนต่อไป

เทคโนโลยีเด่นของศูนย์ : ศูนย์เรียนรู้ ประกอบกิจกรรมที่หลากหลายเป็นอาชีพเสริมทางการเกษตรในสวนยางพารา มีการปลูกพืชแบบผสมผสาน ปลูกพืชแซม พืชร่วมในสวนยางพารา มีการขุดสระเพื่อกักเก็บน้ำและเลี้ยงปลา เลี้ยงปศุสัตว์ อาทิ วัวพื้นเมือง เป็ดไข่ ไก่พื้นเมือง เลี้ยงชันโรง ผลิตแก๊สชีวภาพจากมูลสัตว์ ปุ๋ยอินทรีย์ ฯลฯ ซึ่งมีรายได้หลักมาจากกิจกรรมเสริมภายในศูนย์ ศพก. อีกทั้ง เกษตรกรเจ้าของศูนย์ฯ มีความสามารถในการถ่ายทอดองค์ความรู้ในกิจกรรมที่ทำได้เป็นอย่างดี โดยไม่หวงแหนความรู้ สามารถเป็นต้นแบบให้กับเกษตรกรในพื้นที่ให้ สามารถเข้ามาเรียนรู้ และสามารถนำความรู้กลับไปประยุกต์ใช้กับพื้นที่ของตนเองได้

การนำไปใช้ประโยชน์ : มีการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีการเกษตรมาใช้ในการพัฒนาอาชีพ เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ของเกษตรกรรายอื่น ผ่านการศึกษาดูงาน เรียนรู้ด้วยตนเองผ่านทางอินเทอร์เน็ตแล้วนำมาประยุกต์ใช้ และใช้ประสบการณ์การทดลองผิดลองถูกของตนเองมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ รวมทั้งบริบทของตนเอง อาทิ การเลี้ยงชันโรงเพื่อผลิตน้ำผึ้งชันโรงคุณภาพสูงในสวนยางพารา การเลี้ยงเป็ดไข่ ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาและยกระดับระบบการผลิตสินค้าเกษตรในแปลงของตนเอง การผลิตสินค้าตามระบบคุณภาพและมาตรฐาน GAP

หลักสูตรเรียนรู้ : 1) เศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน

2) การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

3) ปุ๋ยหมักสูตรพระราชทาน

4) โรครากขาวในยางพารา

5) อาชีพเสริม ด้านพืช

6) อาชีพเสริม ด้านปศุสัตว์

7) อาชีพเสริม ด้านประมง

8) อาชีพเสริม ด้านแมลงเศรษฐกิจ

ฐานการเรียนรู้ที่ 1 ฐานเรียนรู้พลังงาน : ศูนย์บริการวิชาการที่ 8 (จังหวัดสงขลา)

ฐานการเรียนรู้ที่ 2 ฐานเรียนรู้คู่สัตว์ร่วมยาง

ฐานการเรียนรู้ที่ 3 ฐานเรียนรู้แมลงเศรษฐกิจร่วมยาง

ฐานการเรียนรู้ที่ 4 ฐานเรียนรู้ประมงร่วมยาง

ฐานการเรียนรู้ที่ 5 ฐานเรียนรู้ผู้ร่วมยาง

ฐานการเรียนรู้ที่ 6 ฐานเรียนรู้ดิน ปุ๋ย และน้ำหมักชีวภาพ

เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง : เกษตรกรและครอบครัวมีความรู้ความเข้าใจในหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอย่างดี สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต และยังสามารถถ่ายทอดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับเกษตรกร ผู้สนใจ รวมถึงชุมชนได้ โดยการปฏิบัติที่เป็นแบบอย่างที่ดี สามารถเป็นต้นแบบให้เกษตรกรมาเรียนรู้ได้ และสามารถถ่ายทอดประสบการณ์ให้เกษตรกรที่สนใจเข้าใจในหลักเศรษฐกิจพอเพียงได้

การจัดระบบการปลูกพืช/ระบบหรือรูปแบบแปลง : การปลูกพืชเป็นรูปแบบผสมผสาน มีพืชหลากหลายชนิดในแปลง เน้นการใช้สอยพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีกิจกรรมการเกษตรหลายกิจกรรมส่งเสริมและเกื้อหนุนกันอย่างเป็นระบบ

การจัดการผลผลิต : ผลผลิตที่ได้จากการทำเกษตรผสมผสาน ทำให้มีสินค้าหลากหลาย การจัดการผลผลิตจึงต้องมีการวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีการแปรรูปสินค้าเป็นผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย และต้องมีตลาดรองรับ รวมทั้งต้องมีการควบคุมสินค้าให้มีคุณภาพ และปริมาณที่สม่ำเสมอ อาทิ น้ำผึ้งชันโรง นอกจากน้ำผึ้งชันโรงที่ผลิตได้ต่อรังจะมีปริมาณน้อย และชันโรงแต่ละรังใช้เวลานานในการรวบรวมน้ำผึ้งแล้ว ยังมีกระบวนการเก็บที่ยุ่งยาก และต้องมีการบ่มเป็นเวลาอย่างน้อย 3 เดือน จึงจะได้น้ำผึ้งที่มีคุณภาพ ซึ่งกว่าจะได้สินค้าสำหรับจำหน่ายต้องใช้เวลานาน การวางแผนการผลิตล่วงหน้าจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง และการแปรรูปสินค้าให้มีความหลากหลาย

แนวคิดในการทำงาน : รักในสิ่งที่ทำ และทำในสิ่งที่รัก : ยึดหลักในการประกอบอาชีพเกษตรด้วยใจรัก ทำในสิ่งที่ตนเองและครอบครัวรัก และเห็นพ้องต้องกันว่าสิ่งที่ทำนั้นดีแล้ว เหมาะสมแล้วก็ลงมือทำด้วยกันให้สำเร็จ หากมีปัญหาหรือ อุปสรรคก็ร่วมกันหาทางแก้ไขปัญหาไปด้วยกัน และอย่าคิดว่าปัญหาคืออุปสรรค ถ้าคิดว่าปัญหาคืออุปสรรคงานก็จะไม่สำเร็จ ประกอบกับการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีการเกษตรมาใช้ในการพัฒนาอาชีพ เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ของเกษตรกรรายอื่น ผ่านการศึกษาดูงาน เรียนรู้ด้วยตนเองผ่านทางอินเทอร์เน็ตแล้วนำมาประยุกต์ใช้ และใช้ประสบการณ์การทดลองผิดลองถูกของตนเองมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ รวมทั้งบริบทของตนเอง อาทิ การเลี้ยงชันโรงเพื่อผลิตน้ำผึ้งชันโรงคุณภาพสูงในสวนยางพารา การเลี้ยงเป็ดไข่ ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาและยกระดับระบบการผลิตสินค้าเกษตรในแปลงของตนเองให้ได้มีคุณภาพและมาตรฐาน

จุดที่ 11 สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อศูนย์ : ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ตำบลแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

สินค้าหลัก : เกษตรผสมผสาน พืชหลัก : ไม้ผล

สถานที่ตั้ง : 2/1 หมู่ที่ 10 ตำบลแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อประธานศูนย์ : นายไพรัตน์ ธาตุอินจันทร์ อายุ 70 ปี

ที่อยู่ : 2/1 หมู่ที่ 10 ตำบลแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ **เบอร์โทรศัพท์ :** 081-9512125

สถานการณ์ของพื้นที่ : พื้นที่ตำบลแม่โป่งมีบางส่วนติดเชิงเขา เกษตรกรมีที่ดินและแหล่งน้ำเป็นของตนเอง มักจะทำการเกษตรแบบผสมผสาน พืชที่ปลูกส่วนใหญ่เป็นไม้ผลและไม้ยืนต้น นอกจากนี้ยังเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่าย เช่น โค ไก่พื้นเมือง เป็นต้น ทำให้ช่วยลดภาวะเสี่ยงด้านราคาของผลผลิตได้ดี พื้นที่อีกส่วนหนึ่งของตำบลแม่โป่งเป็นพื้นที่ราบ เกษตรกรส่วนใหญ่ทำนาและปลูกพืชผัก เช่น หอมแดง กระเทียม และพืชผักอื่นๆ ทำให้มีรายได้ต่อเนื่อง และมีระบบน้ำดี โดยใช้น้ำชลประทานจากโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาเขื่อนแม่กวงอุดมธารา

แนวทางการพัฒนา : การทำการเกษตรแบบผสมผสานทำให้มีรายได้อย่างต่อเนื่อง ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิต และสร้างความมั่นคงด้านรายได้ มีกิจกรรมต่อเนื่องตลอดทั้งปี และสินค้าเกษตรที่หลากหลายทำให้ไม่มีปัญหาด้านราคาตกต่ำ สามารถพัฒนาการผลิตตามมาตรฐาน GAP และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เนื่องจากพื้นที่เหมาะสม ปัจจุบันมีการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีบริการอาหารและเครื่องดื่ม ผลิตสินค้าเกษตรแบบครบวงจร

เทคโนโลยีเด่นของศูนย์เรียนรู้ : การผลิตไม้ผลคุณภาพ มีการผลิตสินค้าเกษตรที่หลากหลายและมีพืชต่างถิ่นที่สามารถผลิตได้ มีคุณภาพและสามารถจำหน่ายในพื้นที่โดยไม่ต้องนำเข้าจากต่างจังหวัด ทำให้ลดค่าใช้จ่ายในการขนส่งผลผลิตทางการเกษตร เช่น มะยงชิด ทุเรียน มังคุด ลองกอง กระท้อน มะขามหวาน เป็นต้น การผลิตตามมาตรฐาน GAP และอินทรีย์ นอกจากนี้ยังมีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร

การนำไปใช้ประโยชน์ : การทำการเกษตรผสมผสาน ทำให้มีความมั่นคงด้านรายได้และผลผลิตทางการเกษตรสามารถนำไปแปรรูปเพิ่มมูลค่า กิจกรรมต่างๆภายในศูนย์ฯสามารถเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ช่วยลดการนำเข้าปัจจัยการผลิตจากภายนอก ช่วยลดต้นทุนการผลิตได้

หลักสูตรเรียนรู้ : มีฐานเรียนรู้ ดังนี้

1 เกษตรผสมผสาน การผลิตพืชหลากหลายชนิด ประกอบกับการเลี้ยงสัตว์ การเลี้ยงปลา สร้างความเกื้อกูลซึ่งกันและกันระหว่างการปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์

2. การทำปุ๋ยอินทรีย์ การทำปุ๋ยหมักจากเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เพื่อจัดการขยะและลดปริมาณขยะในแปลง ทั้งเป็นการนำปุ๋ยหมักมาใช้ประโยชน์ในการปลูกพืชทุกชนิดในแปลง เป็นการลดต้นทุนการผลิต

3 การปลูกไม้ผลผสมผสาน (กระท้อน กล้วยน้ำว่า(เพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ) ทุเรียน มังคุด เงาะ ลองกอง กระท้อน มะยงชิด มะม่วง ลำไย ส้มโอ มะนาว) การนำพืชจากต่างพื้นที่มาทดลองปลูก ศึกษาทดลองด้วยตนเองทำให้สามารถผลิตไม้ผลหลากหลายชนิด และสามารถขยายพันธุ์พืชเอง จนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการซื้อกล้าพันธุ์มาปลูกเพิ่ม

4 การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เช่น กระเทียมดอง มีการรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรในพื้นที่และต่างจังหวัด เพื่อรวบรวมมาแปรรูปเป็นกระเทียมดอง สร้างมูลค่าเพิ่มแก่สินค้ากระเทียม แต่ละปีมีโควตาการผลิตจำนวนมากและการผลิตเป็นที่ต้องการของตลาด แปรรูปชนิดอื่น ได้แก่ มะม่วงดอง มะม่วงแช่อิ่ม กล้วยตาก กาแฟ

5 การทำน้ำหมักสมุนไพรไล่แมลง เกษตรกรต้นแบบมีสูตรเป็นของตนเองในการทำน้ำหมักสมุนไพรไล่แมลง โดยตัวหลักในการทำคือสมุนไพรเก็บมาจากป่า คือ ปะคำดีควายซึ่งเป็นสมุนไพรที่มีในป่า เกษตรกรต้องไปเก็บเอง และนำมาหมักเพื่อใช้ไล่แมลงในการผลิตพืชผักอินทรีย์

6 การปลูกพืชผักอินทรีย์ เกษตรกรต้นแบบมีแนวคิดในการผลิตพืชที่หลากหลายและต้องการผลิตผักเพื่อบริโภคและจำหน่ายด้วยการผลิตแบบอินทรีย์ โดยเน้นพืชผักที่นิยมบริโภคอย่างแพร่หลาย

7 การปลูกพืชในโรงเรือน เกษตรกรต้นแบบมีแนวคิดในการปลูกพืชในโรงเรือนเพื่อการพัฒนาการผลิตพืชปลอดสารพิษ และศึกษาทดลองเพื่อผลิตพืชในโรงเรือน เพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตและปลอดสารพิษ

8 การผลิตขยายสารชีวภัณฑ์เพื่อป้องกันกำจัดศัตรูพืช การผลิตพืชมีความจำเป็นต้องดูแลรักษาเพื่อให้ผลผลิตมีคุณภาพปราศจากโรคและแมลงรบกวน จึงมีความจำเป็นต้องมีการผลิตขยายสารชีวภัณฑ์เพื่อควบคุมและป้องกันกำจัดโรคและแมลง ลดความเสียหายแก่ผลผลิต สร้างความมั่นใจแก่ผู้บริโภค

9 การเลี้ยงไก่ไข่อารมณ์ดี การเลี้ยงไก่ไข่อารมณ์ดี เพื่อเป็นอาหารในครัวเรือน ผลผลิตที่เหลือจากบริโภคในครัวเรือนจึงจำหน่ายเป็นรายได้ ไก่ที่ได้อาจจำหน่ายได้ในราคาดี ฟองละ 3.50 - 4.50 บาท เนื่องจากการปล่อยเลี้ยงเรียนแบบธรรมชาติ ทำให้ไก่มีสุขภาพดี ไม่เครียด ได้ผลผลิตดี

เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง : การดำเนินชีวิตที่นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่นำไปใช้ในการดำเนินชีวิตที่เด่นชัดที่สุด คือ การลดรายจ่ายด้วยการใช้ปัจจัยภายในสวนเกื้อกูลซึ่งกันและกันให้มากที่สุด ได้แก่ การจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรจากการแปรรูปนำมาผลิตปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับมูลสัตว์ที่เลี้ยง เป็นต้น เพื่อลดการนำปัจจัยภายนอกเข้ามาในพื้นที่ให้มากที่สุด จึงมีแนวคิดในการพึ่งพาตนเองให้มากที่สุดก่อนจะพึ่งผู้อื่น ด้วยการทำการเกษตรแบบผสมผสานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและมั่นคงด้านรายได้

การจัดระบบการปลูกพืช/ระบบหรือรูปแบบแปลง : จัดทำแปลงปลูก ปลูกพืชผักเพื่อเป็นอาหารและจำหน่ายสร้างรายได้ เพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรด้วยการผลิตพืชผักด้วยระบบเกษตรอินทรีย์ ใช้สารชีวภัณฑ์ร่วมกับน้ำหมักไล่แมลง และปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยน้ำหมัก นอกจากนี้ยังผลิตพืชผักร่วมกับการปลูกแตงโมและเมล่อน ในโรงเรือนเพื่อควบคุมศัตรูพืช การให้น้ำด้วยระบบน้ำหยดและพ่นฝอย

การจัดการผลผลิต : การจัดการผลผลิตมีหลายวิธี ได้แก่

- 1.จำหน่ายผลผลิตที่สวน มีร้านวางผลผลิตและผู้สนใจสามารถเข้ามาสั่งซื้อและเลือกสรรผลผลิตในแปลงได้ตามชอบและความพึงพอใจ ผลผลิตมีคุณภาพและปลอดภัย
- 2.จำหน่ายตลาดออนไลน์
- 3.จำหน่ายปลีกและส่งผ่านทางบริษัทขนส่งและไปรษณีย์ไทย

แนวคิดในการทำงาน : การทำงานยึดหลักการทำงานด้วยใจรัก อาชีพที่รัก ทำให้มีความมานะอดุสาหะจนพัฒนาขึ้นเป็นลำดับ จากเคยล้มลุกคลุกคลาน แต่ด้วยความตั้งใจและมีครอบครัวเป็นกำลังใจ ทำให้ไม่ท้อถอย ด้วยเป็นคนที่คิดเชิงรุกและคิดนอกกรอบ ทำให้มีแนวคิดในการปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ และการเลี้ยงปลา ที่แตกต่างจากเกษตรกรในพื้นที่ จึงเป็นส่วนทำให้ประสบผลสำเร็จในการทำการเกษตรได้เร็วขึ้น สามารถพึ่งพาตนเองได้ เช่น แนวคิดในการทำพืชพื้นที่อื่นมาปลูกในพื้นที่ของตนเอง แหกกฎและทฤษฎีทางวิชาการ จนทำให้ไม่ผลจากพื้นที่อื่นออกดอกผลผลิต และมีฤดูกาลออกผลแตกต่างจากตลาดโดยทั่วไป ทำให้ผลผลิตได้ราคาสูง เนื่องจากมาตรงกับช่วงฤดูปกติซึ่งจะราคาถูกกว่า นอกจากนี้ยังไม่ต้องเสียค่าขนส่งเพราะมีผลผลิตในพื้นที่ เช่น ทุเรียน เงาะ มังคุด กระท้อน มะยงชิด เป็นต้น

จุดที่ 12 สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 6 จังหวัดอุทัยธานี

ชื่อศูนย์ : ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรตำบลหลุมเข้า อำเภอหนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี

สินค้าหลัก : ข้าว **พืชหลัก :** ข้าว

สถานที่ตั้ง : บ้านหนองกาหลง หมู่ที่ ๔ ตำบลหลุมเข้า อำเภอหนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี

ชื่อเกษตรกรต้นแบบ : นายอนันต์ เครือทอง อายุ 49 ปี

ที่อยู่ : บ้านเลขที่ ๗/๑ หมู่ที่ ๔ ตำบลหลุมเข้า อำเภอหนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี

เบอร์โทรศัพท์ : ๐๘-๘๔๒๖-๔๗๓๒

สถานการณ์ของพื้นที่ : เกษตรกรในพื้นที่ตำบลหลุมเข้า ส่วนใหญ่ปลูกข้าวร้อยละ ๙๐ และพื้นที่ที่เหมาะสมกับการปลูกข้าว (S2) ร้อยละ ๙๐ โดยปลูกข้าวไว้เพื่อจำหน่ายให้พ่อค้าคนกลาง แต่ประสบปัญหาต้นทุนการผลิตสูงพื้นที่เพาะปลูกขาดความอุดมสมบูรณ์ รวมทั้งการแพร่ระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืช จึงประสบกับภาวะขาดทุน มีปัญหาหนี้สิน

เทคโนโลยีเด่นของศูนย์ : ส่วมควาย คือการให้ควายช่วยถ่วงของเสียลงในปรัก จากนั้นนำสารเร่งพ.ด. มาใส่ในปรักเพื่อหมัก หลังจากที่ได้หมักได้ที่แล้วก็นำของเสียที่ได้มาใช้ประโยชน์

การนำไปใช้ประโยชน์ : ของเสียที่ได้จากส่วมควายจะมีลักษณะคล้ายปุ๋ยอินทรีย์ เกษตรกรจะนำไปใส่ในนาข้าวเพื่อลดต้นทุนการใช้ปุ๋ยเคมี

หลักสูตรการเรียนรู้ : ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ตำบลหลุมเข้า มีหลักสูตรเรียนรู้หลัก ๒ หลักสูตร ได้แก่ การลดต้นทุนการผลิตข้าวและเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประกอบด้วยฐานเรียนรู้ จำนวน ๕ ฐาน ได้แก่

ฐานการเรียนรู้ ที่ 1 : การลดต้นทุนการผลิตข้าว

เป็นฐานเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการจัดการในการทำนา การลดต้นทุนในการผลิตให้ได้ผลอย่างแท้จริง ซึ่งมีเทคนิค ๔ ข้อ ดังนี้

๑. การบริหารจัดการดิน/ปุ๋ย

๒. การบริหารจัดการเมล็ดพันธุ์

๓. การบริหารจัดการศัตรูพืช

๔. การบริหารจัดการน้ำ

ซึ่งเทคนิคเหล่านี้เป็นเทคนิคที่จะช่วยลดต้นทุนในการผลิตข้าวให้กับเกษตรกร

ฐานการเรียนรู้ ที่ 2 : การเลี้ยงสัตว์น้ำด้วยวิธีผสมผสาน

ผสมผสานกิจกรรมหลายในการทำกิจกรรมทางการเกษตรเป็นการช่วยลดต้นทุนในการผลิต เช่น การเลี้ยงปลาในนาข้าว การเลี้ยงกบในบ่อดิน เป็นต้น

ฐานการเรียนรู้ ที่ 3 : เกษตรผสมผสาน

การทำเกษตรผสมผสาน เป็นวิธีการปลูกพืชไร่ พืชผัก พืชสมุนไพร ไม้ผล ไม้ยืนต้น ร่วมกันในแปลงโดยให้พืชอาศัยซึ่งกันและกัน เอื้อประโยชน์ต่อกัน และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน

ฐานการเรียนรู้ ที่ 4 : ปุ๋ยอินทรีย์และสารชีวภัณฑ์

การใช้ปุ๋ยอินทรีย์และสารชีวภัณฑ์เป็นตัวช่วยในการลดต้นทุนการผลิตพืชต่างๆ เนื่องจากมีต้นทุนในการผลิตต่ำ วิธีการผลิตที่ไม่ซับซ้อน เป็นสารที่ได้จากธรรมชาติปลอดภัยทั้งผู้ใช้และสิ่งแวดล้อม

ฐานการเรียนรู้ ที่ 5 : เศรษฐกิจพอเพียง

การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของ ทางสายกลาง และความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจ และการกระทำ

เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง : เกษตรกรได้น้อมนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการประกอบอาชีพ โดยยึดหลักความมีความเหตุผล ความพอประมาณ และมีภูมิคุ้มกัน โดยเกษตรกรการวางแผนการใช้ชีวิตให้อยู่ได้ในสถานการณ์ปัจจุบัน ครอบครัวไม่เดือดร้อน มีการแบ่งปัน

การจัดการผลผลิต : ผลผลิตที่ได้จากการทำการเกษตรจะมีการจัดการผลผลิตหลายอย่าง ตัวอย่าง เช่น ข้าว จะมีการจัดการ 3 อย่าง คือ 1. ขายเป็นข้าวเปลือกที่โรงสี 2. แปรรูปเป็นข้าวสารจำหน่าย 3. เก็บข้าวเปลือกเป็นเมล็ดพันธุ์สำหรับใช้ปลูกครั้งต่อไป

แนวคิดในการทำงาน : เกษตรกรมีแนวคิดในการทำงานที่เป็นระบบ โดยเน้นการทำการเกษตรแบบหลากหลาย ไม่เน้นการทำการเกษตรเชิงเดี่ยว ลงมือทำจริงเพื่อเป็นตัวอย่างให้เกษตรกรรายอื่นได้นำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่ของตน

3.6.4 การติดตามงาน

ส่วนกลาง (กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร) ติดตามการดำเนินงานส่งเสริมการพัฒนาแปลงต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ด้านเศรษฐกิจพอเพียง ในพื้นที่สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 1 2 และ 3 จำนวน 6 จังหวัด คือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี ประจวบคีรีขันธ์ นครปฐม ปราจีนบุรี และจังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการดำเนินการถอดบทเรียน ดังนี้ ในส่วนพื้นที่

สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 4 5 และ 6 จำนวน 6 จังหวัด คือ จังหวัดอำนาจเจริญ ขอนแก่น พัทลุง สงขลา เชียงใหม่ และจังหวัดอุทัยธานี ไม่สามารถดำเนินการลงพื้นที่ติดตามงานได้ เนื่องจากสถานการณ์ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

4. กิจกรรมสนับสนุนการให้บริการของ ศพก.

4.1 การจัดงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเริ่มต้นฤดูกาลผลิตใหม่ (Field day)

กรมส่งเสริมการเกษตรกำหนดให้ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) หรือ ศูนย์เครือข่าย ทุกอำเภอ ดำเนินการจัดงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเริ่มต้นฤดูกาลผลิตใหม่ (Field Day) ปี 2564 รวมทั้งสิ้นทั่วประเทศ จำนวน 882 ศูนย์ 882 จุด โดยแบ่งเป็นการจัดงาน Field Day จุดปกติ จำนวน 863 จุด และการจัดงาน Field Day จุดสำหรับผู้บริหารกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นประธานการเปิดงาน จำนวน 19 จุด มีวัตถุประสงค์ในการจัดงาน เพื่อกระตุ้นให้เกษตรกรเริ่มต้นการผลิตในปีการเพาะปลูกใหม่ โดยใช้เทคโนโลยีและภูมิปัญญาที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ในแต่ละชนิดสินค้าที่เลือกเป็นประเด็นในการจัดงาน เน้นการถ่ายทอดความรู้แบบเห็นของจริง โดยบูรณาการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานในพื้นที่ทั้งภาครัฐและเอกชน มีการให้บริการด้านการเกษตรตามภารกิจของหน่วยงาน เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรเริ่มต้นการผลิตในปีการเพาะปลูกใหม่ นอกจากนี้ยังเป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรรู้จักและใช้ประโยชน์จาก ศพก. และศูนย์เครือข่ายที่มีอยู่ในพื้นที่ ในงานมีกิจกรรมประกอบด้วย สถานีเรียนรู้ต่างๆ ที่มีเนื้อหาและเทคโนโลยีที่เหมาะสมสอดคล้องและจำเป็นในกระบวนการผลิตของชนิดสินค้าที่เลือกเป็นประเด็นในการจัดงาน การให้บริการด้านการเกษตรของหน่วยงานต่างๆ นิทรรศการของหน่วยราชการ/รัฐวิสาหกิจ กลุ่ม/สถาบันเกษตรกร ภาคเอกชนที่ให้การสนับสนุน ฯลฯ ที่ให้ความรู้ ซึ่งเนื้อหาควรเกี่ยวข้องกับประเด็นในการถ่ายทอดความรู้ และการแสดงและจำหน่ายสินค้าของกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร/วิสาหกิจชุมชน ฯลฯ

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID – 19) ที่เกิดขึ้นหลายระลอกอย่างต่อเนื่องในปี 2564 รัฐบาลจึงมีความจำเป็นที่จะต้องคงไว้ซึ่งมาตรการในการเฝ้าระวังและควบคุมการแพร่ระบาดของโรค มีการขยายระยะเวลาการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในทุกเขตท้องที่ทั่วราชอาณาจักร จึงส่งผลกระทบต่อการจัดงาน Field Day ทั้งในจุดปกติและจุดสำหรับผู้บริหารกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่มีการรวมตัวของเกษตรกรและผู้เข้าร่วมงานเป็นจำนวนมาก ทำให้การจัดงาน Field Day ปี 2564 สามารถดำเนินการเสร็จเรียบร้อย จำนวน 640 จุด และไม่ได้จัดงาน จำนวน 242 จุด รายละเอียด ดังนี้

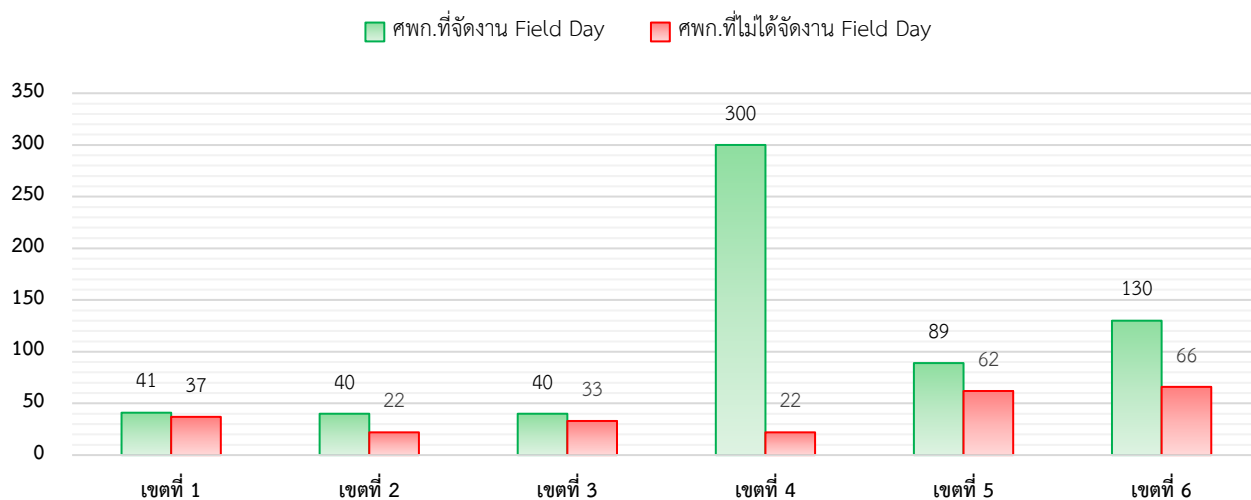
- จุดปกติ ดำเนินการเสร็จเรียบร้อย จำนวน 634 จุด และไม่ได้จัดงาน 229 จุด
- จุดสำหรับผู้บริหารกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนินการเสร็จเรียบร้อย 6 จุด และยกเลิก 13 จุด

ตารางแสดงจำนวนศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ที่ดำเนินการจัดงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเริ่มต้นฤดูกาลผลิตใหม่ (Field Day) ปี 2564 (แยกตามเขต)

เขต	จำนวนจังหวัด	จำนวนศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)		
		ทั้งหมด	จัดงาน Field Day	ยกเลิกการจัดงาน Field Day
1	9	78	41	37
2	8	62	40	22
3	9	73	40	33
4	20	322	300	22
5	14	151	89	62
6	17	193	130	66
รวม	77	882	640 (คิดเป็น 73%)	242 (คิดเป็น 27%)

ที่มา : จากระบบรายงาน ศพก. (<https://learningpoint.doae.go.th/>) ณ วันที่ 30 กันยายน 2564

แผนภูมิที่ 1 แสดงจำนวนศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ที่ดำเนินการจัดงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเริ่มต้นฤดูกาลผลิตใหม่ (Field Day) ปี 2564 (แยกตามเขต)

ที่มา : จากระบบรายงาน ศพก. (<https://learningpoint.doae.go.th/>) ณ วันที่ 30 กันยายน 2564

แผนการเปิดงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเริ่มต้นฤดูกาลผลิตใหม่ (Field Day) ปี 2564
ของผู้บริหารกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำนวน 19 จุด

ที่	เขต	จังหวัด	อำเภอ	กำหนดการ จัดงาน	สินค้าหลัก ของ ศพก.	สินค้าหลักที่ จัด Field Day	สถานที่จัด		ประธานการเปิดงาน	หมายเหตุ
							ศพก. หลัก	ศพก.เครือข่าย		
1.	4	หนองคาย	เมือง หนองคาย	8 มี.ค. 64	ข้าว	ข้าว	-	แปลงใหญ่ข้าว ต.หิน โงม อ.เมืองหนองคาย	อธิบดีกรมประมง	-
2.	4	นครพนม	ท่าอุเทน	17 มี.ค. 64	แตงโมไร้เมล็ด	แตงโมไร้เมล็ด	-	แตงโมไร้เมล็ดจังหวัด นครพนม	เลขาธิการสำนักงานมาตรฐานสินค้า เกษตรและอาหารแห่งชาติ	-
3.	5	ระนอง	เมืองระนอง	17 มี.ค. 64	ปาล์มน้ำมัน	ปาล์มน้ำมัน	✓	-	อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์	-
4.	1	สระบุรี	มวกเหล็ก	18 มี.ค. 64	มันสำปะหลัง	มันสำปะหลัง	✓	-	อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน	-
5.	4	ยโสธร	คำเขื่อนแก้ว	18 มี.ค. 64	ถั่วลิสง	ถั่วลิสง	-	แปลงใหญ่ถั่วลิสง ม. 6 และ ม. 11 ต.กู่ จาน	อธิบดีกรมหม่อนไหม	-
6.	2	กาญจนบุรี	เมือง กาญจนบุรี	22 มี.ค. 64	เกษตร ผสมผสาน	เกษตร ผสมผสาน	-	ศูนย์เรียนรู้เกษตร ทฤษฎีใหม่ บ้านหนอง สามพราน ตำบลวังดั่ง	ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	-
7.	5	ชุมพร	พะโต๊ะ	22 เม.ย. 64	ผลิตภัณฑ์ จากผึ้งโพรง	การเลี้ยง ผึ้งโพรง	-	เครือข่ายวิสาหกิจ ชุมชนเลี้ยงผึ้งโพรง บ้านปังหวาน	อธิบดีกรมวิชาการเกษตร	ยกเลิกเนื่องจาก Covid-19
8.	4	บึงกาฬ	ศรีวิไล	27 เม.ย. 64	ข้าว	เกษตร ผสมผสาน	-	ศูนย์เครือข่ายด้าน เศรษฐกิจพอเพียง	อธิบดีกรมฝนหลวงและการบินเกษตร	ยกเลิกเนื่องจาก Covid-19

ที่	เขต	จังหวัด	อำเภอ	กำหนดการ จัดงาน	สินค้าหลัก ของ ศพก.	สินค้าหลักที่ จัด Field Day	สถานที่จัด		ประธานการเปิดงาน	หมายเหตุ
							ศพก. หลัก	ศพก.เครือข่าย		
								นางสมจิตร บุตรธิ จักษ์ หมู่ 8 นาสะแบง		
9.	2	นครปฐม	บางเลน	7 พ.ค. 64	ข้าว	ข้าว	-	ศพก.เครือข่ายตำบล ดอนตูม	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์(ดร.เฉลิมชัย ศรีอ่อน)	ยกเลิกเนื่องจาก Covid-19
10.	3	ฉะเชิงเทรา	สนามชัยเขต	7 พ.ค. 64	มันสำปะหลัง	มันสำปะหลัง	✓	-	เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	ยกเลิกเนื่องจาก Covid-19
11.	3	สระแก้ว	ตาพระยา	12 พ.ค. 64	ข้าว	ข้าว	✓	-	อธิบดีกรมชลประทาน	ยกเลิกเนื่องจาก Covid-19
12.	1	พระนครศรีอยุธยา	พระนครศรีอยุธยา	13 พ.ค. 64	พืชผัก	พืชผัก	-	ศพก.เครือข่ายตำบล สวนพริก อ. พระนครศรีอยุธยา	อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์	ยกเลิกเนื่องจาก Covid-19
13.	4	อุบลราชธานี	พิบูลมังสาหาร	13 พ.ค. 64	ข้าว	ข้าว	✓	-	เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรม	ยกเลิกเนื่องจาก Covid-19
14.	6	นครสวรรค์	บรรพตพิสัย	27 พ.ค. 64	ข้าว	ข้าว	✓	-	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์ (นางสาวมณัญญา ไทยเศรษฐ์)	ยกเลิกเนื่องจาก Covid-19
15.	6	พิษณุโลก	นครไทย	9 มิ.ย. 64	ข้าว	ข้าว	✓	-	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์ (นายประภัตร โพธสุธน)	ยกเลิกเนื่องจาก Covid-19
16.	5	นราธิวาส	ระแงะ	15 มิ.ย. 64	ลองกอง	ลองกอง	✓	-	อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร	ยกเลิกเนื่องจาก Covid-19

ที่	เขต	จังหวัด	อำเภอ	กำหนดการจัดงาน	สินค้าหลักของ ศพก.	สินค้าหลักที่จัด Field Day	สถานที่จัด		ประธานการเปิดงาน	หมายเหตุ
							ศพก.หลัก	ศพก.เครือข่าย		
17.	6	แพร่	สอง	17 มิ.ย. 64	ข้าว	ข้าว	-	ศพก.เครือข่ายศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว	อธิบดีกรมปศุสัตว์	ยกเลิกเนื่องจาก Covid-19
18.	6	เชียงใหม่	สารภี	15 ก.ค. 64	ลำไย	ลำไย	-	ศพก.เครือข่ายตำบลท่ากว้าง	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ร้อยเอกธรรมนัส พรหมเผ่า)	ยกเลิกเนื่องจาก Covid-19
19.	5	พังงา	ท้ายเหมือง	25 ส.ค. 64	ข้าวไร่	ข้าวไร้นอกป่า	-	ศพก.เครือข่ายข้าวไร้นอกป่าสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านบางทอง	อธิบดีกรมการข้าว	ยกเลิกเนื่องจาก Covid-19

5. กิจกรรมพัฒนาเกษตรกร

5.1 การพัฒนาเกษตรกรผู้นำ

การอบรมเกษตรกรรายใหม่ หรือเกษตรกรที่เป็นสมาชิกแปลงใหญ่แล้ว หรือเกษตรกรเตรียมเพื่อจะเข้าเป็นสมาชิกแปลงใหญ่ จำนวน 30 ราย/อำเภอ เป็นการอบรมเพื่อบ่มเพาะเกษตรกรไปสู่การส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ โดยเป็นจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับเกษตรกรผู้นำตามหลักสูตรและแผนการเรียนรู้ที่กำหนด เน้นกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดฤดูกาลผลิต ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร และจะต้องจัดการเรียนรู้ไม่น้อยกว่า 3 ครั้งต่อฤดูกาลผลิต สามารถจัดอบรมที่ ศพก. หรือ ศูนย์เครือข่าย ตามที่คณะกรรมการ ศพก. ได้ร่วมกันพิจารณาถึงความเหมาะสม โดยสามารถบูรณาการโครงการจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกกรมส่งเสริมการเกษตร เข้ามาสนับสนุนการดำเนินการได้

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-19) ส่งผลให้กิจกรรมที่มีการรวมตัวของบุคคลจำนวนมากต้องชะลอ หรือยกเลิก ตามสถานการณ์ความรุนแรงของแต่ละพื้นที่ กองวิจัยและพัฒนาส่งเสริมการเกษตรจึงได้ปรับวิธีการดำเนินงานโครงการ ศพก. รายละเอียดตามหนังสือกองวิจัยและพัฒนาส่งเสริมการเกษตร ส่วนที่ 1006/1230 ลงวันที่ 20 กรกฎาคม 2564 และแจ้งทุกจังหวัดทราบ ตามหนังสือกรมส่งเสริมการเกษตร ส่วนที่ 1006/ว 1129 ลงวันที่ 27 กรกฎาคม 2564 รายละเอียดเพิ่มเติม <http://alc.doae.go.th/?p=6588>

1. เป้าหมาย : อบรมเกษตรกร จำนวน 26,460 ราย สรุปผลการดำเนินงาน ดังนี้

- ครั้งที่ 1 อบรมจำนวน 26,460 ราย
- ครั้งที่ 2 อบรมจำนวน 26,040 ราย
- ครั้งที่ 3 อบรมจำนวน 25,890 ราย

ข้อมูลจากระบบรายงาน <http://www.e-project.doae.go.th>

2. เกษตรกรจำนวน 21,185 ราย คิดเป็นร้อยละ 78.93 นำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปใช้ประโยชน์ หรือนำไปปฏิบัติหลังการอบรม ความรู้ที่นำไปปฏิบัติ ได้แก่ เศรษฐกิจพอเพียง เกษตรผสมผสาน การลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มคุณภาพผลผลิต และการปรับปรุงบำรุงดิน เป็นต้น

5.2 การพัฒนาประธานศูนย์เครือข่าย ศพก.

การพัฒนาประธานศูนย์เครือข่าย ศพก. จำนวน 8,820 ราย ทั่วประเทศ ดำเนินการโดย สำนักงานเกษตรจังหวัดดำเนินการจัดอบรมให้กับประธานศูนย์เครือข่าย โดยจัดอบรม 2 ครั้ง เพื่อการพัฒนาศักยภาพของประธานศูนย์เครือข่าย ในประเด็น การผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการเกษตรในพื้นที่ การเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีออนไลน์ หรือ ในประเด็นอื่น ๆ ตามความเหมาะสมของพื้นที่ โดยสามารถปรับวิธีการดำเนินงานตามสถานการณ์ความรุนแรงของโรคระบาด โควิด-19 ตามสถานการณ์ของพื้นที่ โดยมีเป้าหมายการอบรมเกษตรกรจำนวน 8,820 ราย จำนวน 2 ครั้ง ผลการดำเนินงานพบว่า การอบรมครั้งที่ 1 จำนวน 8,630 ราย และครั้งที่ 2 จำนวน 8,080 ราย

ข้อมูลจากระบบรายงาน <http://www.e-project.doae.go.th>

6. การยกระดับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) สู่อุตสาหกรรม Smart Farmer ครบวงจร ตามแนวทางการขับเคลื่อนภาคเกษตรประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

6.1 การดำเนินงานภายในกรมส่งเสริมการเกษตร

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายทองเปลว กองจันทร์) ได้มอบนโยบายแนวทางการขับเคลื่อนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2563 การดำเนินงานตามภารกิจเร่งด่วน เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และนโยบายให้บรรลุเป้าหมาย โดยมีประเด็น “การยกระดับ ศพก. สู่อุตสาหกรรม Smart Farmer ครบวงจร” เป็นหนึ่งในภารกิจเร่งด่วน มุ่งเน้นการพัฒนา ศพก. ให้มีความพร้อมเป็นศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีเกษตรสมัยใหม่ สนับสนุนองค์ความรู้ทางวิชาการ และการปฏิบัติ เป็นช่องทางนำเสนอแหล่งทุนเพื่อสนับสนุนการประกอบธุรกิจ ขับเคลื่อนการดำเนินงานร่วมกับศูนย์เครือข่ายต่าง ๆ และศูนย์เทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรม (Agritech and Innovation Center : AIC) ที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ขับเคลื่อนอยู่ รวมทั้งศูนย์ของภาครัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง พัฒนาระบบฐานข้อมูลผู้เข้ารับการอบรมเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกร รวมทั้งการสร้างมาตรฐานวิชาชีพเกษตรกรกรรม เพื่อจูงใจให้ลูกหลานเกษตรกรคนรุ่นใหม่ และผู้ที่สนใจมาทำอาชีพเกษตรกรกรรมเพิ่มขึ้น

กองวิจัยและพัฒนาส่งเสริมการเกษตรได้ขับเคลื่อนการยกระดับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) สู่อุตสาหกรรม Smart Farmer ครบวงจร ให้เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ จึงแจ้งสำนักงานเกษตรจังหวัดดำเนินการ ดังนี้

1. การพัฒนาศักยภาพของ ศพก. และศูนย์เครือข่าย ให้มีการนำเสนอข้อมูล Smart Farmer ณ ศพก. และศูนย์เครือข่ายที่ได้รับงบประมาณ ปี 2564 เป็นข้อมูลเพิ่มเติมนอกเหนือจากกิจกรรมที่จะดำเนินการตามภารกิจปกติ รายละเอียดข้อมูล Smart Farmer ตาม QR Code ด้านล่าง

2. การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับเกษตรกรผู้นำ (30 ราย ต่อ ศพก.) ให้สำนักงานเกษตรจังหวัดและสำนักงานเกษตรอำเภอประสานการดำเนินงานกับผู้รับผิดชอบงาน Smart Farmer ร่วมชี้แจง ให้ความรู้แก่เกษตรกรผู้เข้ารับการอบรมในการรับทราบ และสร้างความเข้าใจเรื่องคุณสมบัติการเป็น Smart Farmer และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการกระตุ้นเกษตรกรเห็นความสำคัญ และเตรียมความพร้อม สู่การพัฒนาเป็น Smart Farmer ต่อไป

3. การเชื่อมโยง ศพก. และศูนย์เครือข่าย กับศูนย์ AIC (Agritech and Innovation Center) ศูนย์เทคโนโลยีของภาครัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษาต่างๆ โดยให้สำนักงานเกษตรจังหวัดร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ สนับสนุน ส่งเสริม ศพก. และศูนย์เครือข่ายที่มีความพร้อมในการรับการถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยี และ

นวัตกรรมการเกษตรจากศูนย์ AIC ในพื้นที่ หรือพื้นที่ใกล้เคียงอื่นๆ ศูนย์เทคโนโลยีของภาครัฐ เอกชน หรือ สถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง โดยให้ประสานเชื่อมโยงการถ่ายทอดความรู้ผ่านเวทีการประชุม ศพก. และแปลง ใหญ่/ การอบรมเกษตรกรผู้นำ 30 ราย ต่อ ศพก. / การอบรมประธานศูนย์เครือข่าย หรือกิจกรรมอื่นๆ ตลอดจน การบริหารจัดการให้มีการศึกษาดูงาน ณ ศูนย์ AIC ในพื้นที่ที่มีศักยภาพและความพร้อม

6.2 การดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานร่วมบูรณาการสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร ประสาน ทำความเข้าใจกับหน่วยงานร่วมดำเนินงานโครงการ ศพก. ได้แก่ กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมพัฒนาที่ดิน กรมหม่อนไหม กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรมวิชาการเกษตร และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร รวมหน่วยงานร่วมดำเนินการทั้งสิ้น 8 หน่วยงาน ในการขับเคลื่อนการ ยกระดับ ศพก. สู่อุทยาน Smart Farmer ครบวงจร ตามภารกิจภายใต้ความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงาน และจัดทำข้อมูล ประสาน และสรุปผลการดำเนินงานส่งกองแผนงานเพื่อรายงานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทุกเดือน

เรื่อง ยกระดับศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) สู่อุทยาน Smart Farmer ครบวงจร แบบฟอร์มที่ 1

งบประมาณ 317.5087 ลบ.

เป้าหมาย	ศพก. และศูนย์เครือข่าย 10,619 ศูนย์ ได้รับการพัฒนาและเตรียมความพร้อม ในการเป็นศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเกษตรแบบครบวงจร																											
ตัวชี้วัด	<ol style="list-style-type: none"> 1. ศพก. และศูนย์เครือข่าย จำนวน 10,619 ศูนย์ ได้รับการพัฒนา 2. เกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ จำนวน 46,184 ราย 																											
กิจกรรมหลัก	ยกระดับ ศพก. สู่อุทยานการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเกษตรแบบครบวงจร																											
กิจกรรมย่อย/ งบประมาณ/ หน่วยงาน	<table border="1"> <thead> <tr> <th>กิจกรรมย่อย</th> <th>งบประมาณ (ลบ.)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1. การพัฒนาศพก. และศูนย์เครือข่ายให้มีความพร้อม</td> <td></td> </tr> <tr> <td>2. การพัฒนาเกษตรกร</td> <td></td> </tr> <tr> <td>รวม</td> <td>317.5087</td> </tr> </tbody> </table> <p><small>หมายเหตุ: กรมวิชาการเกษตรขอเป็นงบประมาณเพิ่มเติม</small></p>	กิจกรรมย่อย	งบประมาณ (ลบ.)	1. การพัฒนาศพก. และศูนย์เครือข่ายให้มีความพร้อม		2. การพัฒนาเกษตรกร		รวม	317.5087	<table border="1"> <thead> <tr> <th>กิจกรรมย่อย/หน่วยงาน</th> <th>งบประมาณ (ลบ.)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1. คำบพิช (ภคก.)</td> <td>193.5479</td> </tr> <tr> <td>2. คำบประมง (ปณ.)</td> <td>31.0578</td> </tr> <tr> <td>3. คำบปศุสัตว์ (ปศ.)</td> <td>20.3444</td> </tr> <tr> <td>4. คำบพัฒนาที่ดิน (พด.)</td> <td>8.3825</td> </tr> <tr> <td>5. คำบหม่อนไหม (นม.)</td> <td>5.2146</td> </tr> <tr> <td>6. คำบบัญชีสหกรณ์ (ตส.)</td> <td>26.3834</td> </tr> <tr> <td>7. คำบเทคโนโลยีชีวภาพกรมผลิตพืชที่เนมาวธ (วท.)</td> <td>22.8281</td> </tr> <tr> <td>8. คำบบริหารจัดการเกษตร (สคก.)</td> <td>9.7500</td> </tr> </tbody> </table>	กิจกรรมย่อย/หน่วยงาน	งบประมาณ (ลบ.)	1. คำบพิช (ภคก.)	193.5479	2. คำบประมง (ปณ.)	31.0578	3. คำบปศุสัตว์ (ปศ.)	20.3444	4. คำบพัฒนาที่ดิน (พด.)	8.3825	5. คำบหม่อนไหม (นม.)	5.2146	6. คำบบัญชีสหกรณ์ (ตส.)	26.3834	7. คำบเทคโนโลยีชีวภาพกรมผลิตพืชที่เนมาวธ (วท.)	22.8281	8. คำบบริหารจัดการเกษตร (สคก.)	9.7500
กิจกรรมย่อย	งบประมาณ (ลบ.)																											
1. การพัฒนาศพก. และศูนย์เครือข่ายให้มีความพร้อม																												
2. การพัฒนาเกษตรกร																												
รวม	317.5087																											
กิจกรรมย่อย/หน่วยงาน	งบประมาณ (ลบ.)																											
1. คำบพิช (ภคก.)	193.5479																											
2. คำบประมง (ปณ.)	31.0578																											
3. คำบปศุสัตว์ (ปศ.)	20.3444																											
4. คำบพัฒนาที่ดิน (พด.)	8.3825																											
5. คำบหม่อนไหม (นม.)	5.2146																											
6. คำบบัญชีสหกรณ์ (ตส.)	26.3834																											
7. คำบเทคโนโลยีชีวภาพกรมผลิตพืชที่เนมาวธ (วท.)	22.8281																											
8. คำบบริหารจัดการเกษตร (สคก.)	9.7500																											

7. การเชื่อมโยงระหว่าง ศพก. กับศูนย์เทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรม (Agritech and Innovation Center : AIC)

7.1 การสำรวจสถานการณ์การเชื่อมโยง ศพก. และ AIC ปี 2564

กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรจัดทำแบบสำรวจสถานการณ์การเชื่อมโยงการดำเนินงานระหว่างศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) กับศูนย์เทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรม (Agritech and Innovation Center : AIC) เพื่อรับทราบสถานการณ์การดำเนินงานในพื้นที่ และนำมาวางแผนการขับเคลื่อนการเชื่อมโยงเทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรมจากศูนย์ AIC ไปถ่ายทอดสู่เกษตรกรผ่าน ศพก. เพื่อขยายผลสู่แปลงใหญ่ต่อไป สามารถดูรายละเอียดการสรุปผลดังกล่าวที่ <https://alc.doe.go.th/?p=6468> นอกจากนี้ ยังจัดทำแผนการขับเคลื่อนการดำเนินงานระหว่างศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) กับศูนย์เทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรม (Agritech and Innovation Center : AIC) ปี 2564 และปี 2565 ตามมติที่ประชุมผู้บริหารกรมส่งเสริมการเกษตร ครั้งที่ 3/2564 เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2564 ที่ประชุมมีมติมอบหมายกองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรเร่งรัดการขับเคลื่อนการเชื่อมโยงเทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรมจากศูนย์ AIC ลงสู่ ศพก. และศูนย์เครือข่าย เพื่อนำไปถ่ายทอดสู่เกษตรกร และให้จัดทำแผนการขับเคลื่อนเทคโนโลยีและนวัตกรรมสู่เกษตรกรปี 2564 และปี 2565 ส่งให้กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน เพื่อทราบแนวทางการดำเนินงาน และเกิดการดำเนินงานที่สอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

7.2 โครงการนำร่องการเชื่อมโยงองค์ความรู้ AIC ผ่านศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

1. หลักการและเหตุผล

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ขับเคลื่อนการเกษตรสมัยใหม่ตามนโยบาย Thailand 4.0 คือ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม และภูมิปัญญาในการพัฒนาสินค้าเกษตร เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม สร้างคุณภาพ และมาตรฐานของสินค้าเกษตรให้ปลอดภัยต่อผู้ผลิตและผู้บริโภคที่อยู่บนพื้นฐานการทำเกษตรกรรมยั่งยืน จึงได้ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยใน 77 จังหวัดทั่วประเทศ จัดตั้ง ศูนย์เทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรม (Agritech and Innovation หรือ AIC) เพื่อให้เป็นแหล่งบริการเกษตรกรที่รวบรวมองค์ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม การเกษตร สามารถนำองค์ความรู้ต่างๆ ไปใช้พัฒนาต่อยอดการผลิต สามารถลดต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตร และให้สินค้ามีคุณภาพและมาตรฐาน โดยเป็นการทำงานแบบบูรณาการร่วมกันใน 6 หน่วยงานภาคี คือ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม ภาคเกษตรกร ภาควิชาการ และภาคเอกชน

ในปี พ.ศ. 2564 ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายทองเปลว กองจันทร์) ได้มอบนโยบายแนวทางการขับเคลื่อนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ตามแนวทางดำเนินงานหลักที่ 1. ภารกิจเร่งด่วนเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และนโยบายให้บรรลุเป้าหมาย ประกอบด้วย 1.1 เร่งรัดโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของกระทรวง 1.2 ขยายพื้นที่เกษตรทฤษฎีใหม่สร้างความเข้มแข็งในเกษตรกรรมฐานราก 1.3 ยกระดับศักยภาพแปลงใหญ่ด้วยเกษตรสมัยใหม่ 1.4 ผลักดันการสร้างเกษตรมูลค่าสูง 1.5 พัฒนาช่องทางเชื่อมโยงตลาดสินค้าเกษตรทั้งในและต่างประเทศ 1.6 ผลักดันการพัฒนา Big Data อย่างเป็นรูปธรรม 1.7 ยกระดับ ศพก. สู่อุตสาหกรรม Smart Farmer ครบวงจร 1.8 ปรับปรุงกลไกและคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับพื้นที่ 1.9 มอบหมายรองปลัดกระทรวงดูแลการขับเคลื่อนระดับพื้นที่ และ 1.10 ปรับปรุงระบบประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบให้ทันสมัยเข้าถึงเกษตรกร

กรมส่งเสริมการเกษตรเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ได้ตอบรับนโยบายการขับเคลื่อนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ข้อ 1.7 การยกระดับ ศพก. สู่อุตสาหกรรม Smart Farmer ครบวงจร สอดรับกับการเชื่อมโยง AIC สู่ ศพก. อันเป็นนโยบายที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เกิดเป็นรูปธรรม จึงได้จัดทำ “โครงการนำร่องการเชื่อมโยงองค์ความรู้ AIC ผ่านศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)” โดยมีเป้าหมายในการพัฒนา ศพก. และศูนย์เครือข่ายให้มีความพร้อมเป็นศูนย์เทคโนโลยีเกษตรสมัยใหม่ สนับสนุนองค์ความรู้ทางวิชาการและการปฏิบัติ เป็นช่องทางนำเสนอแหล่งทุนเพื่อสนับสนุนการประกอบธุรกิจ โดยออกแบบกำหนดหลักสูตรการพัฒนาเป็นลำดับขั้น นอกจากนี้ ยังครอบคลุมถึงการพัฒนาศักยภาพ Smart Farmer, Young Smart Farmer, กลุ่มเกษตรกร หรือวิสาหกิจชุมชน ให้นำองค์ความรู้ที่ได้รับจาก AIC มาประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมและความต้องการของแต่ละพื้นที่ โดยกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของเกษตรกรร่วมกับวิทยากรจาก AIC เพื่อให้เกษตรกรเกิดความรู้ ความเข้าใจ สร้างจิตสำนึกในการใช้ปัจจัยการผลิตอย่างเหมาะสม เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อันส่งผลให้เกษตรกรไทยมีองค์ความรู้ และมีเครือข่ายที่ดี ก้าวเข้าสู่ยุคเกษตร 4.0 อย่างครบวงจร มีภูมิคุ้มกันที่เข้มแข็ง พร้อมยกระดับคุณภาพชีวิตให้มั่นคงและยั่งยืนสืบไป

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อสร้างต้นแบบการเชื่อมโยงองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม จาก AIC สู่ ศพก. ศูนย์เครือข่าย, Smart Farmer, Young Smart Farmer, กลุ่มเกษตรกร หรือวิสาหกิจชุมชน ตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่

๒.2 เพื่อยกระดับให้ ศพก. ,ศูนย์เครือข่าย เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมจาก AIC

2.3 เพื่อพัฒนา Smart Farmer, Young Smart Farmer, กลุ่มเกษตรกร หรือวิสาหกิจชุมชน ที่มีศักยภาพและความพร้อมในการดำเนินการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม

3. เป้าหมาย

3.1 ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร, ศูนย์เครือข่าย, Smart Farmer, Young Smart Farmer,กลุ่มเกษตรกร หรือวิสาหกิจชุมชน จำนวน 6 จุด (6 เขต ๆ ละ 1 จุด)

4. กิจกรรม/วิธีการดำเนินงาน

4.1 ส่วนกลาง (กองวิจัยและพัฒนาส่งเสริมการเกษตร) กำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ แนวทางการดำเนินงาน และช่วงเวลาดำเนินกิจกรรม โดยเสนอโครงการฯ ให้กรมส่งเสริมการเกษตรเห็นชอบ และดำเนินการประสานสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในการเชื่อมโยงแนวทางการดำเนินงาน AIC กับ ศพก. และศูนย์เครือข่าย แจ้งสำนักงานเกษตรจังหวัด และสำนักงานส่งเสริมและพัฒนากการเกษตรที่ 1 – 6 ดำเนินงาน

4.2 สำนักงานส่งเสริมและพัฒนากการเกษตร ที่ 1 - 6 ร่วมกับสำนักงานเกษตรจังหวัดภายใต้เขตค้นหา ศพก./ ศูนย์เครือข่าย/ Smart Farmer/ Young Smart Farmer/ กลุ่มเกษตรกร หรือวิสาหกิจชุมชน ที่มีความพร้อม และความต้องการในการเรียนรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรมจาก AIC ตาม Innovation Catalog ที่เหมาะสมในพื้นที่ ตรงกับความต้องการของเกษตรกร และคัดเลือกจุดที่จะดำเนินการอย่างน้อยเขตละ 1 จุด

4.3 สำนักงานเกษตรจังหวัดร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ ประสาน ศพก./ ศูนย์เครือข่าย/ Smart Farmer/ Young Smart Farmer/ กลุ่มเกษตรกร หรือวิสาหกิจชุมชน ที่ได้รับการคัดเลือกเพื่อทราบ และเตรียมความพร้อมในการดำเนินงานโครงการฯ

4.4 สำนักงานส่งเสริมและพัฒนากการเกษตร ที่ 1 – 6 ร่วมกับสำนักงานเกษตรจังหวัดประสานสถาบันการศึกษาในพื้นที่ตั้ง AIC ในการนำเทคโนโลยี/นวัตกรรมไปใช้ในพื้นที่เป้าหมาย

๔.๕ จัดเวทีถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีการเกษตรให้กับเกษตรกรต้นแบบเจ้าของ ศพก./ ประธานศูนย์เครือข่าย/ SF/ YSF/ กลุ่มเกษตรกร หรือ วิสาหกิจชุมชน โดยวิทยากรจาก AIC และให้พิจารณา ศพก.เป็นสถานที่ในการจัดเวทีถ่ายทอดความรู้เป็นลำดับแรก

4.6 ขยายผลในการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมจาก AIC ไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่ของเกษตรกรอื่นๆ

4.7 ติดตาม กำกับ และร่วมแก้ไขปัญหาการดำเนินงานโครงการ

5. ผลผลิต ผลลัพธ์

5.1 ผลผลิต : ศพก./ ศูนย์เครือข่าย/ Smart Farmer/ Young Smart Farmer/ กลุ่มเกษตรกร หรือวิสาหกิจชุมชน ได้รับองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม จาก AIC ตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ จำนวน 6 จุด

5.2 ผลลัพธ์ : ร้อยละ 100 ของ ศพก./ ศูนย์เครือข่าย/ Smart Farmer/ Young Smart Farmer/ กลุ่มเกษตรกร หรือวิสาหกิจชุมชน สามารถยกระดับและขยายผลเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมจาก AIC ได้

6. ผลการดำเนินงาน

กรมส่งเสริมการเกษตรได้อนุมัติงบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการติดตามการดำเนินงานโครงการ จำนวน 6 จังหวัด และ 6 สสก. หน่วยงานละ 20,000 บาท รวมจำนวน 12 หน่วยงาน สามารถสรุปผลการดำเนินงาน ดังนี้

1) ศพก. เครือข่าย ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนแขวงโคกแฝด เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร คัดเลือกนวัตกรรม (1) เครื่องหย่อนกล้าข้าว ช่วยลดปัญหาวัชพืชในนาข้าว ลดต้นและโรคแมลงศัตรูพืช (2) การตลาดออนไลน์ การจัดตั้งกลุ่ม การทำธุรกิจ และเชื่อมโยงการดำเนินงานกับแปลงใหญ่

2) ศพก. เครือข่าย ศูนย์เรียนรู้การผลิตมะพร้าวครบวงจร อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี คัดเลือกนวัตกรรม HPP Technology (High Pressure Processing) นวัตกรรมเทคโนโลยีพาสเจอร์ไรส์ความดันสูงแบบไม่ใช้ความร้อนและไม่ทำลายคุณค่าทางอาหาร

3) ศพก. เครือข่าย ศูนย์เรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี คัดเลือกนวัตกรรมเทคโนโลยีระบบน้ำอัจฉริยะ

4) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม (เกษตรผสมผสาน) คัดเลือกนวัตกรรม เทคโนโลยีฟาร์มอัจฉริยะ นวัตกรรม การให้น้ำโดยสั่งการด้วย Smart Phone ผ่าน Application และใช้พลังงานทดแทน (โซลาร์เซลล์)

5) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอนาหม่อม จังหวัดสงขลา (เกษตรผสมผสาน) คัดเลือกนวัตกรรมระบบน้ำลอยฟ้า ระบบการให้น้ำ/ปุ๋ยอัตโนมัติ

6) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอศรีนคร จังหวัดสุโขทัย มะม่วงโชคอนันต์ คัดเลือกนวัตกรรม ระบบน้ำอัจฉริยะ

8. การให้ความร่วมมือหน่วยงานภาคีในการดำเนินงาน และประชาสัมพันธ์งานที่เกี่ยวข้องกับ ศพก. ดังนี้

8.1 โครงการ Q อาสา (มกอช.)

สรุปผลดำเนินงานโครงการ Q อาสา ปีงบประมาณ 2564

การส่งเสริมผลักดันมาตรฐานการผลิตในระดับแปลง/ฟาร์ม มกอช. มีเครือข่าย Q อาสา ซึ่งเป็นอาสาสมัครเกษตรกรประเภทหนึ่งตามระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่าด้วยการบริหารงานอาสาสมัครเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๖๓ ดังนั้น Q อาสา จึงเป็นเสมือนตัวแทนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และ มกอช. ในการขับเคลื่อนยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน

ในปี 2564 มกช. ได้ดำเนินการพัฒนา Q อาสา เพื่อสร้างอาสาสมัครเกษตรสาขา Q อาสา ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาด้านมาตรฐานสินค้าเกษตร มีความสามารถในการตรวจประเมินเบื้องต้น รวมถึงให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรเพื่อปรับเปลี่ยนการปฏิบัติให้สอดคล้องตามเกณฑ์ของมาตรฐานสินค้าเกษตร กลุ่มเป้าหมายเป็นประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) และเครือข่าย ผู้นำกลุ่มเกษตรกร และเกษตรกรผู้ปลูกผัก/ผลไม้ในพื้นที่โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ ที่มีจิตอาสาและมีความสนใจในการเป็น Q อาสา ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท นครสวรรค์ เชียงราย และชัยภูมิ จำนวน 141 คน

แผนงานโครงการ Q อาสา ปีงบประมาณ 2565

มกช. ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการสร้าง Q อาสา ให้ครอบคลุมในทุกพื้นที่ จึงได้กำหนดดำเนินโครงการพัฒนา Q อาสา ในปีงบประมาณ 2565 เพื่อสร้างอาสาสมัครเกษตรสาขา Q อาสา ในพื้นที่การเกษตรที่สำคัญและยังไม่เคยมีการดำเนินการมาก่อน กลุ่มเป้าหมายเป็นประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) และเครือข่าย ผู้นำกลุ่มเกษตรกร และเกษตรกรผู้ปลูกผัก/ผลไม้

ในพื้นที่โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ ที่มีจิตอาสาและมีความสนใจในการเป็น Q อาสา รุ่นละ 50 คน จำนวน 2 รุ่น รวมทั้งสิ้น 100 คน

- รุ่นที่ 1/2565 จังหวัดพื้นที่เขตส่งเสริมระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง
- รุ่นที่ 2/2565 จังหวัดในพื้นที่การดูแลของสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ ๒ ได้แก่ จังหวัดราชบุรี และจังหวัดใกล้เคียง

8.2 การสนับสนุน ประชาสัมพันธ์กิจกรรมเกษตรร่วมใจรับมือภัยแล้ง ปี 2564 กิจกรรมร่วมดำเนินงานของหน่วยงานภายใต้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (<http://alc.doae.go.th/?p=6301>) และดำเนินงานตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้านการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง ปี 2563/64 โดยการแจ้งสำนักงานเกษตรจังหวัดทุกจังหวัด และสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 1 – 6 ทราบแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยฯ และสื่อสารแก่เกษตรกรผ่านเวทีการอบรม การประชุม และการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่าน ศพก. รายละเอียดเพิ่มเติม <http://alc.doae.go.th/?p=6322>

8.3 การดำเนินการโครงการบริการอินเทอร์เน็ตสาธารณะสู่ชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

กรมส่งเสริมการเกษตร กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรได้รับการประสานงานจากสำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สดช.) ในการดำเนินโครงการอินเทอร์เน็ตสาธารณะสู่ชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 โดยมีแนวทางการพิจารณาการคัดเลือกจุดดำเนินการ ได้แก่ 1) เป็นจุดให้บริการผ่านสื่อสัญญาณประเภทใยแก้วนำแสง ไม่ทับซ้อนกับจุดบริการอินเทอร์เน็ตแบบไม่คิดค่าใช้จ่ายของหน่วยงานอื่น และ 2) เป็นจุดให้บริการที่มีการใช้งานอย่างต่อเนื่อง โดยมีจุดเข้าดำเนินการติดตั้งอุปกรณ์และทดสอบสัญญาณอินเทอร์เน็ต ปี 2564 จำนวน 339 จุด และจุดที่รื้อถอนอุปกรณ์ในจุดให้บริการเดิมที่ไม่เป็นไปตามแนวทางการพิจารณาฯ จำนวน 18 จุด ทั้งนี้ กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรได้รวบรวม

ข้อมูล และแจ้ง ศพก. ตามรายชื่อดังกล่าวเพื่อเตรียมดำเนินการในพื้นที่ต่อไป รายละเอียดเพิ่มเติม <http://alc.doae.go.th/?p=6496>

9. การรายงานผลการดำเนินงานโครงการ ศพก.

- การจัดทำรายงาน และข้อมูล ศพก. ต่างๆ ส่งกองแผนงาน สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร และอื่นๆ เช่น
 - รายสัปดาห์ ส่งกองแผนงาน
 - รายเดือน จัดทำ และประสานข้อมูลหน่วยงานร่วมบูรณาการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อจัดทำสรุปรายงานผลการขับเคลื่อนการยกระดับ ศพก.สู่ศูนย์พัฒนา Smart Farmer ครบวงจร ส่งกองแผนงานทุกเดือน
 - ข้อมูลผลการดำเนินงาน ศพก. และที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการมาธิการฯ
 - รายงานตามแผนผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
 - รายงานตามข้อสั่งการนายกรัฐมนตรี
 - รายงาน และข้อมูล ศพก. อื่นๆ ตามที่หน่วยงานร้องขอ
- สรุปรายงานศูนย์เครือข่าย มีจำนวน 13,070 ศูนย์ ข้อมูล ณ 31 มีนาคม 2564
- การให้บริการของ ศพก. (882 ศูนย์) ข้อมูลการดำเนินงาน ปี 2564 ข้อมูล ณ 1 ตุลาคม 2564

- อบรม/ดูงาน	78,025 ราย
- บริการข้อมูล ข่าวสาร/วิชาการ	5,779 ครั้ง
- ให้บริการด้านการเกษตรต่างๆ	14,101 ราย

ส่วนที่ 2 กองส่งเสริมการอารักขาพืชและการจัดการดินปุ๋ย

ศูนย์เครือข่ายภายใต้ ศพก. ประกอบด้วย ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) และศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) ซึ่งมีผลการดำเนินงานดังนี้

1. ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)

ศจช. เป็นศูนย์เครือข่ายด้านการอารักขาพืชในการพัฒนาเกษตรกรและชุมชนให้สามารถจัดการศัตรูพืชได้ด้วยตนเองอย่างยั่งยืน ปัจจุบันมีจำนวน ศจช. ทั้งหมด 2,928 ศูนย์ ครอบคลุมพื้นที่ 77 จังหวัด 882 อำเภอ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

1.1 ถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน (IPM) ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร แก่สมาชิก ศจช. จำนวน 1,764 ศูนย์ ทำให้เกษตรกรได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงอันนำไปสู่การยอมรับเทคโนโลยีด้านการจัดการศัตรูพืชอย่างถูกต้องและเหมาะสม ศจช.

1.2 สมาชิกของ ศจช. มีการผลิตขยายปัจจัยควบคุมศัตรูพืชชนิดต่างๆ ได้แก่

1.2.1 จุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืช (เชื้อราไตรโคเดอร์มา เชื้อราบิวเวอร์เรีย และเชื้อราเมตาไรเซียม) รวม 766,150 กิโลกรัม สามารถนำไปใช้จัดการศัตรูพืชในพื้นที่กว่า 357,000 ไร่

1.2.2 ผลิตแมลงศัตรูธรรมชาติรวมมากกว่า 320 ล้านตัว เพื่อนำไปใช้จัดการศัตรูพืชในพื้นที่กว่า 116,000 ไร่

1.3 มีการจัดทำแปลงติดตามสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืช 3,092 แปลง ทั่วประเทศ สามารถติดตามและสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืชได้อย่างต่อเนื่อง สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ทำให้สามารถคาดการณ์สถานการณ์การระบาดของศัตรูพืช เกษตรกรในพื้นที่สามารถรับมือกับการระบาดของศัตรูพืชได้อย่างทันท่วงที

1.4 มีการบูรณาการกับโครงการอื่นๆ เพื่อขยายผลการดำเนินงานกิจกรรม ให้ ศจช.มีความเข้มแข็งมากขึ้น ได้แก่

1.4.1 โครงการสนับสนุนการผลิตขยายชีวภัณฑ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศัตรูพืชในชุมชน ปี 2564 โดยสนับสนุนวัสดุและปัจจัยการผลิตชีวภัณฑ์แก่ ศจช. จำนวน 1,211 ศูนย์ ทำให้สามารถขยายฐานการผลิตและส่งเสริมการผลิตและการใช้ชีวภัณฑ์ทดแทนการใช้สารเคมี รวมถึงลดต้นทุนการผลิต และเตรียมความพร้อมในการผลิตขยายชีวภัณฑ์สำหรับนำไปใช้ในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติ และการระบาดของโรคแมลงศัตรูพืช

1.4.2 โครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตชีวภัณฑ์อย่างง่ายสำหรับเกษตรกร โดยสำนักงานคณะกรรมการ ส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สกว.) สนับสนุนทุนวิจัย ใน เพื่อศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตชีวภัณฑ์ควบคุมศัตรูพืช ใน ศจช. นำร่อง จำนวน 77 จังหวัด ๆ ละ 1 ศูนย์ โดยส่งเสริมให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ รวมถึงการปรับวิธีการผลิตและการใช้ชีวภัณฑ์ให้เหมาะสมตามบริบทของพื้นที่ ต่อไป

2. ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.)

2.1 พัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ 986 คน ให้มีความรู้และทักษะในการเป็นนักส่งเสริมด้านดินและปุ๋ย สามารถเป็นพี่เลี้ยง (Coaching) ในการปฏิบัติงานด้านการจัดการดินปุ๋ย

2.2 เกษตรกรสมาชิกจำนวน 17,640 ราย ได้รับการพัฒนาถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการดินและการใช้ปุ๋ยเพื่อลดต้นทุนการผลิต ทำให้เกษตรกรที่ได้รับความรู้เรื่องดินและการใช้ปุ๋ยเพื่อลดต้นทุนการผลิต สามารถนำไปปฏิบัติและลดต้นทุนการใช้ปุ๋ยเคมีได้ และมีการขยายผลการใช้ปุ๋ยเพื่อลดต้นทุนการผลิตไปสู่ชุมชน ศพก. แปลงใหญ่ และเกษตรกรทั่วไป จำนวน 20,100 ราย

2.3 ศดปช. ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนการให้บริการความรู้ด้านการจัดการดินปุ๋ย

2.4 ผลสำเร็จของการพัฒนา

- มีการพัฒนาศักยภาพ ศดปช. ไปสู่ระดับ A+ จำนวน 285 ศูนย์ และระดับ A จำนวน 311 ศูนย์ รวมเป็นจำนวน 596 ศูนย์ คิดเป็นร้อยละ 67.5 ของจำนวน ศดปช. ทั้งหมด

- ศตปช. ที่มีศักยภาพ จำนวน 394 ศูนย์ ใน 63 จังหวัด มีการพัฒนาต่อยอดไปสู่การดำเนินการธุรกิจชุมชน มีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายสนับสนุนขยายผลการให้บริการความรู้และเทคโนโลยีที่เหมาะสมไปสู่ชุมชน ศพก. แปลงใหญ่ และเกษตรกรทั่วไป

- ศตปช. หลัก จำนวน 882 ศูนย์ มีการขยายผลการดำเนินงานโดยมีการจัดตั้งเป็น ศตปช. เครือข่าย จำนวน 1,096 ศูนย์

- ศตปช. ให้บริการตรวจวิเคราะห์ดินแก่เกษตรกรสมาชิกหลักและขยายผลไปสู่ชุมชน ศพก. แปลงใหญ่ และเกษตรกรทั่วไป จำนวน 37,740 ราย

2.5 แนวทางการพัฒนาต่อไป

- การพัฒนา ศตปช. ให้มีศักยภาพให้สามารถดำเนินธุรกิจในการจัดหาปุ๋ยที่มีคุณภาพใช้ในชุมชน สร้างความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองให้แก่เกษตรกร

- พัฒนา ศตปช. จำนวน 882 ศูนย์ ใน 77 จังหวัด ให้เป็นศูนย์เครือข่ายในการถ่ายทอดความรู้และแหล่งเรียนรู้ด้านดินและปุ๋ย เพื่อสนับสนุนการให้บริการความรู้และเทคโนโลยีที่เหมาะสม และขยายผลการใช้ปุ๋ยเพื่อลดต้นทุนการผลิตให้แก่ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต (ศพก.) แปลงใหญ่ และเกษตรกรทั่วไป

3. การพัฒนาเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่

นอกจากการพัฒนาเกษตรกรภายใต้การดำเนินงานการพัฒนาศูนย์เครือข่ายทั้ง ศจช.และ ศตปช. แล้ว ยังได้พัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ในด้านการวินิจฉัยอาการผิดปกติของพืชทั้งสาเหตุที่เกิดจากศัตรูพืชและความผิดปกติจากดินและปุ๋ย ซึ่งเรียกเจ้าหน้าที่ที่ผ่านการพัฒนาศักยภาพเหล่านี้ว่า “หมอมือพิช” ซึ่งจะให้บริการ “คลินิกพิช” เพื่อแก้ปัญหาคความผิดปกติของพืชให้กับเกษตรกร โดยในปี 2564 สามารถสร้างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรให้เป็นหมอมือพิชได้ทั้งสิ้น 487 คน คน ทำให้ปัจจุบันจะมีหมอมือพิชประจำอยู่ที่สำนักงานเกษตรจังหวัดและสำนักงานเกษตรอำเภอครบทั้ง 77 จังหวัด 882 อำเภอ
